

ИЗДАВНИЦТВО
ГЕНЕЗА

Л.М. Масол
О.В. Гайдамака
О.М. Колотило

МИСТЕЦТВО

1 КЛАС

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Л. М. Масол
О. В. Гайдамака
О. М. Колотило

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

*Рекомендовано Міністерством
освіти і науки України*

Київ
«Гене́за»
2018

УДК 7(075.2)
М31

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 06.07.2018 № 734)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Умовні позначення:

— Завдання і запитання

— Заспівай, заграй

— Послухай

— Зобрази

— Переглянь

— Узагальнення

Масол, Людмила Михайлівна

М31 Мистецтво: підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. серед. освіти / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, О. М. Колотило. — Київ : Генеза, 2018. — 144 с. : іл.
ISBN 978-966-11-0218-6.

УДК 7(075.2)

ISBN 978-966-11-0218-6

© Масол Л. М., Гайдамака О. В.,
Колотило О. М., 2018
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2018

ЛЮБИ
ПЕРШОКЛАСНИКИ ТА ПЕРШОКЛАСНИЦІ!

Цей підручник поведе вас у Країну Мистецтва. Ви мандруватимете з вірними помічниками — Лясолькою та Барвиком. Вони навчать вас співати, малювати, передавати красу довкілля у творчості. Щастя!

РОЗДІЛ І. МИСТЕЦТВО – ЧАРІВНЕ ВІКНО У СВІТ

1. ПЕРШИЙ РАЗ У ПЕРШИЙ КЛАС...

Школа відчиняє тобі двері в дивовижний світ Мистецтва.

Звуки, які ти чуєш навколо: стукіт дощу, гудіння машин, спів птахів, — шумові. **Музичні звуки** співають або виконують на музичних інструментах.

Допоможи Барвику визначити музичні та шумові звуки. Знайди на малюнку музичні інструменти.

Музичні звуки складаються у виразний наспів — **мелодію**. Вона є основою музики.

М. Скорик. Мелодія. «Гойда, гойда-гой, ніченька іде» у виконанні Н. Матвієнко (фрагмент).

Як виконується музика?

ПІСНЯ ПЕРШОКЛАСНИКА

Музика і слова *Наталії Май*

Пер-ший раз у пер-ший клас ми йде-мо о - хо - че,
пер-шим дзво-ни-ком для нас про-дзве-нів дзві-но - чок.

Придумай мелодію поспівки та виконай її.

Продзвенів дзвінок, почнемо урок. Добрий день!

Підкажи Барвику, як слід поводитися під час співу.

Порівняй музичні звуки з шумовими. Як вони виникають?

1. ПЕРШИЙ РАЗ У ПЕРШИЙ КЛАС...

Світ, що відкриє тобі школа, сповнений захопливих фантазій, бажання пізнати невідоме.

Усе, що ти бачиш навкруги, можна намалювати, наприклад, за допомогою **крапок** і виразних **ліній**. Так народжується **образотворче мистецтво**.

Що художники зобразили за допомогою ліній і крапок? Порівняй крапки зі звуками, лінії — з мелодіями.

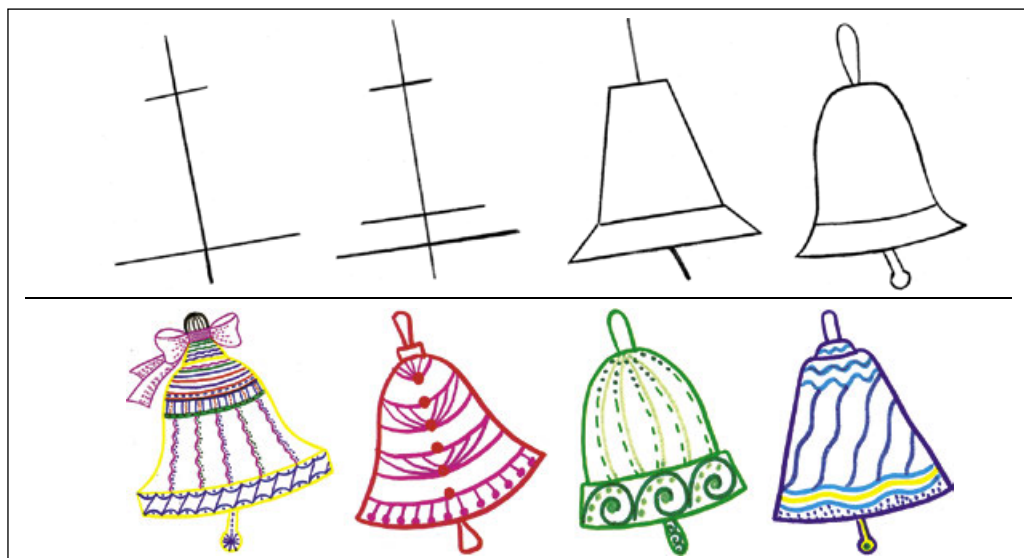
Допоможи Лясольці знайти інструменти, якими користуються художники.

Вправа. Потренуйся малювати різні лінії, які нагадують гори, хвильки, пружинку, равлика.

Придумай і намалюй шкільний дзвоник (*фломастери, олівці*). Поміркуй, як його можна прикрасити.

Віднайди на малюнках у книжках виразні лінії.

2. МОЇ ДРУЗИ

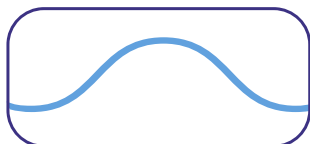
У школі ти навчатимешся читати, писати, рахувати, співати, малювати. А також — спілкуватися з однолітками та дружити.

❓ Поміркуй, чи можна назвати друзями тих, кого зображено на картинах. Поясни. Чи є в тебе друзі — домашні улюбленці?

🎧 Українська народна пісня «Котику сіренький». Я. Барнич. Коник.

❓ Яка з мелодій спокійна та ніжна, а яка — жвава та грайлива? Порівняй ці мелодії з лініями.

М/ф «Тиша, вечір надворі».

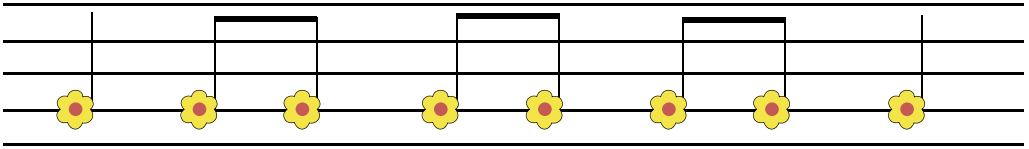
Музичні звуки є **довгі** та **короткі**.

Короткі назвемо ТІ, позначимо або .

Довгі назвемо ТА, позначимо .

Заспівай поспівку з довгих і коротких звуків.

Ми — друж- ний і ве- се- лий клас.

І друж- ба по- єд- на- ла нас.

Проплескай послідовність звуків поспівки.

Розглянь малюнок і скажи, як треба поводитися під час слухання музики.

Придумай мелодію до привітання «Доброго дня, друзі!». Відшукай у ній довгі й короткі звуки.

2. МОЇ ДРУЗИ

З друзями завжди весело: на прогулянці чи вдома, у парку чи у школі.

Що відбувається на ілюстрації? Як за допомогою різних виразних ліній зображено друзів?

Головна я не дарма, бо я лінія
пряма. _____

А я — **ламана.** Впізнали?
Помандрую в гори з вами.

Намалюю всі дива,
бо я лінія **крива.** ~~~~~

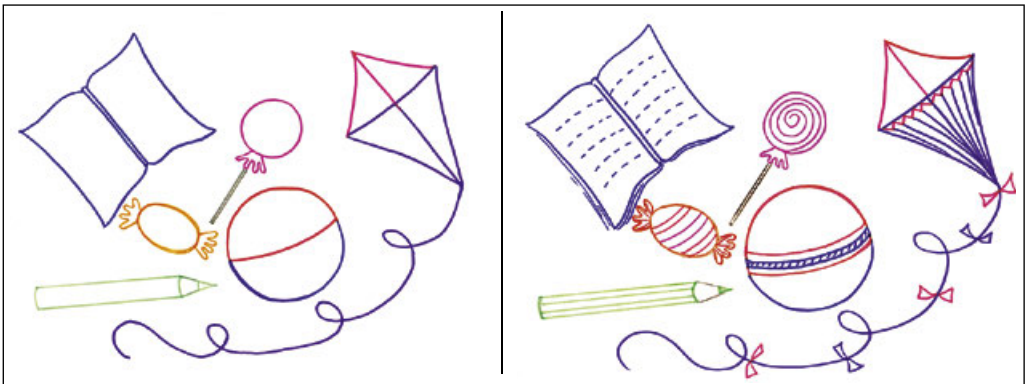

На день народження друзям зазвичай дарують цікаві та корисні подарунки.

Створи настрій своєму другові (подружці). Намалюй для них подарунок за допомогою різних ліній.

На дозвіллі з друзями пограйте у гру «Відгадай характер лінії». Зображуйте лінії руками у повітрі.

3. МОЄ ДОВКІЛЛЯ

Музичними звуками можна відтворити голоси довокілля. Музичні звуки бувають **високі** та **низькі**.

 Підкажи Барвику, хто з мешканців лісу спілкується високими голосами, а хто — низькими. Які музичні інструменти можна дібрати кожному з них?

сопілка

трикутник

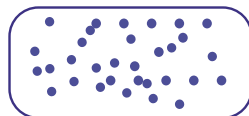
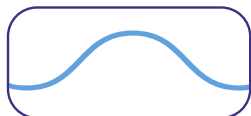
бубон

Звуки грому. *Е. Гріг. Пташка. В. Подвала. Їжачок. Дятел.*

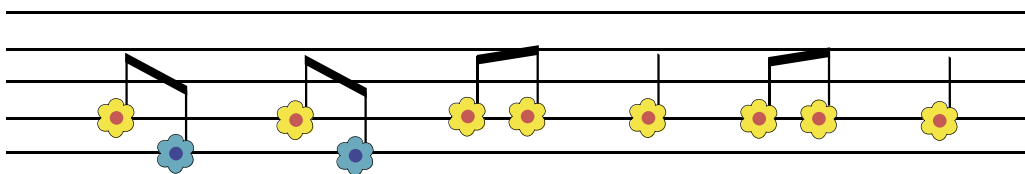
Порівняй звуки. Які із цих малюнків відповідатимуть рухам їжачка, а які — дятла?

Пограй у гру «Зозуля та соловейко».

Ку - ку, ку - ку, тьох-тьох- тьох, тьох-тьох-тьох.

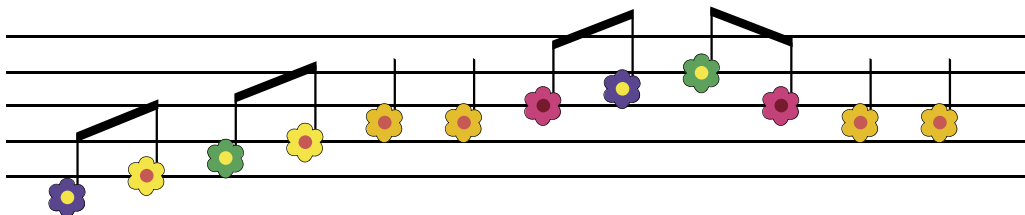

На цю мелодію створи поспівку «Дінь-дон».

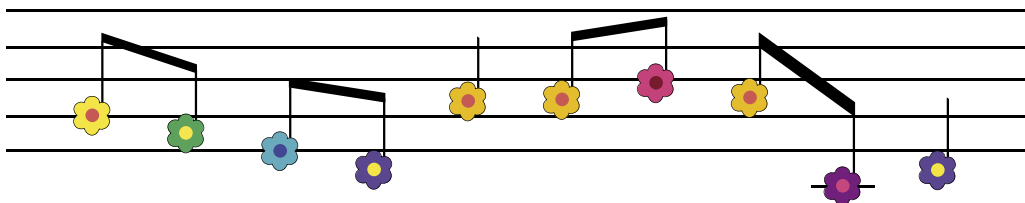
ПРИЛЕТІВ КОМАРИК

Музика народна

Слова *В. Гончарук*

На- су - ну - ли хма - ри, при- ле - тів ко - ма- рик,

ка- же: «Бу - де дощ! Ду - же силь-ний дощ!»

Пофантазуй і придумай музичну історію з голосами тварин різної висоти.

3. МОЄ ДОВКІЛЛЯ

На прогулянці в лісі можна почути різні звуки — шепіт листя, спів пташок, шурхіт їжачків.

Як художниця зобразила їжачків?

Для того щоб малюнок був виразним, художники часто обводять його лінією — **контуром**.

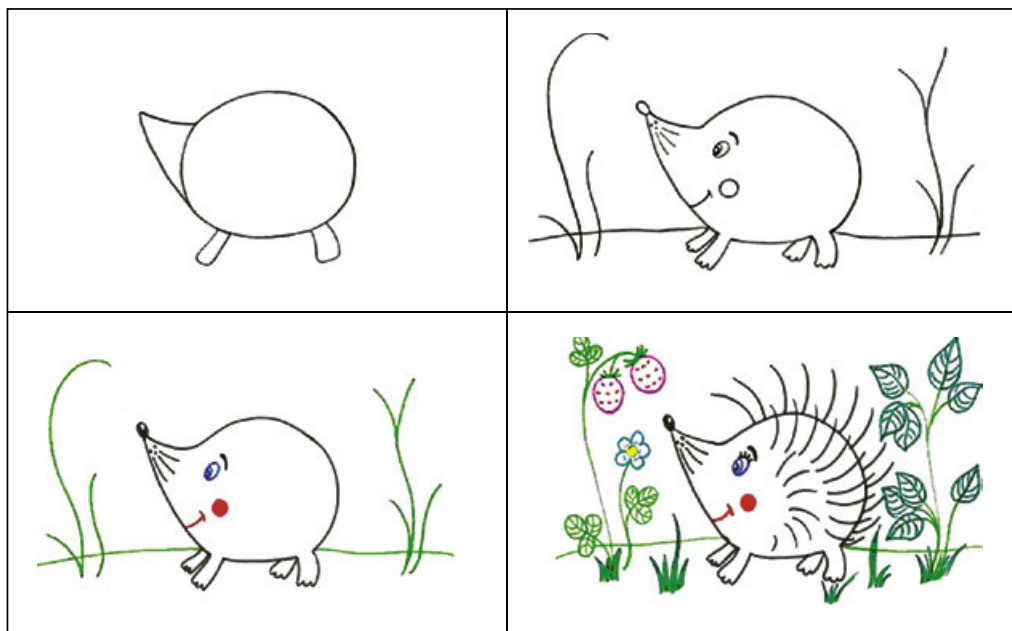

Допоможи Лясольці впізнати, кого або що намалював Барвик за допомогою контурів.

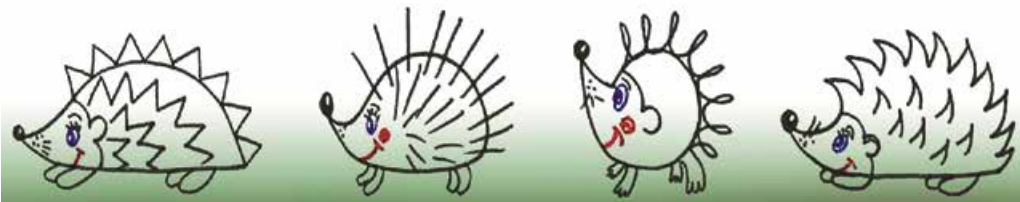

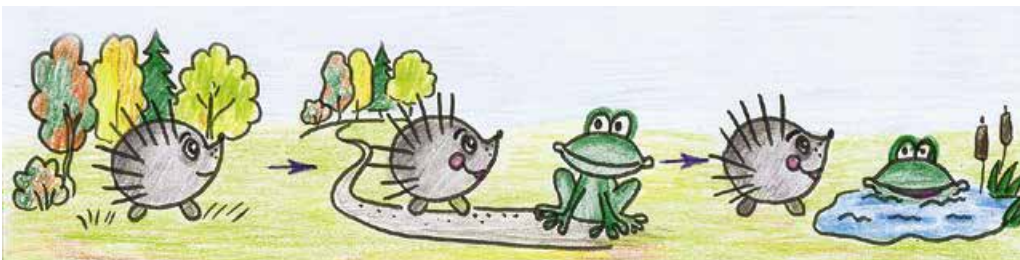
Намалюй їжачка (фломастери, олівці).

У зразках малюнків їжачків знайди відмінності в зображенні голочок.

Склади казочку про їжачка за малюнком.

4. СВІТ НАВКОЛО ТЕБЕ

Музика може відтворювати навіть «голоси» і рухи комах.

В. Барвінський. Жучок і Жучиха. А. Штогаренко. Метелик.

Якою гучністю композитори передали політ комах?
Якому музичному твору відповідає картина?

Музичні звуки бувають **гучні** та **тихі**. У музиці силу звучання позначають так:

***f** (форте) — гучно, **p** (піано) — тихо.*

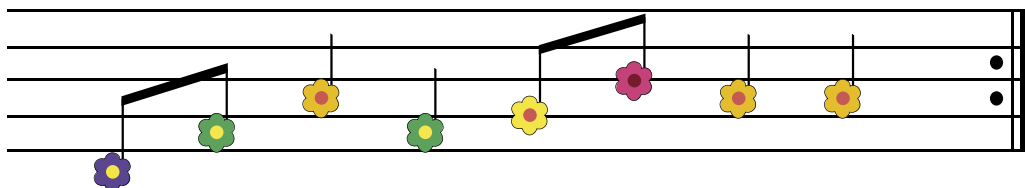
Гра «Луна» («Ау»).

f

p

Заспівай поспівку про павука гучно, а про мушку — тихо. (Слова і музика В. Верховинця).

Па - вук сі - рий, во - ло - ха - тий,

f павук хижий, головатий
павутину снує в лісі
на малих мушок.

p Мушко, мушко, стережися,
павутини не торкай,
бо як зловить павук хижий,
буде, мушко, тобі край.

|| — знак повторення.

Створи звукові картини: «Як легенький вітерець перетворився на сильний вітер» (голосом); «Як з дощових крапельок почалася злива з громом» (на інструменті).

Пригадай, які бувають музичні звуки.

ВИСОКІ

КОРОТКІ

НИЗЬКІ

ГУЧНІ

ДОВГІ

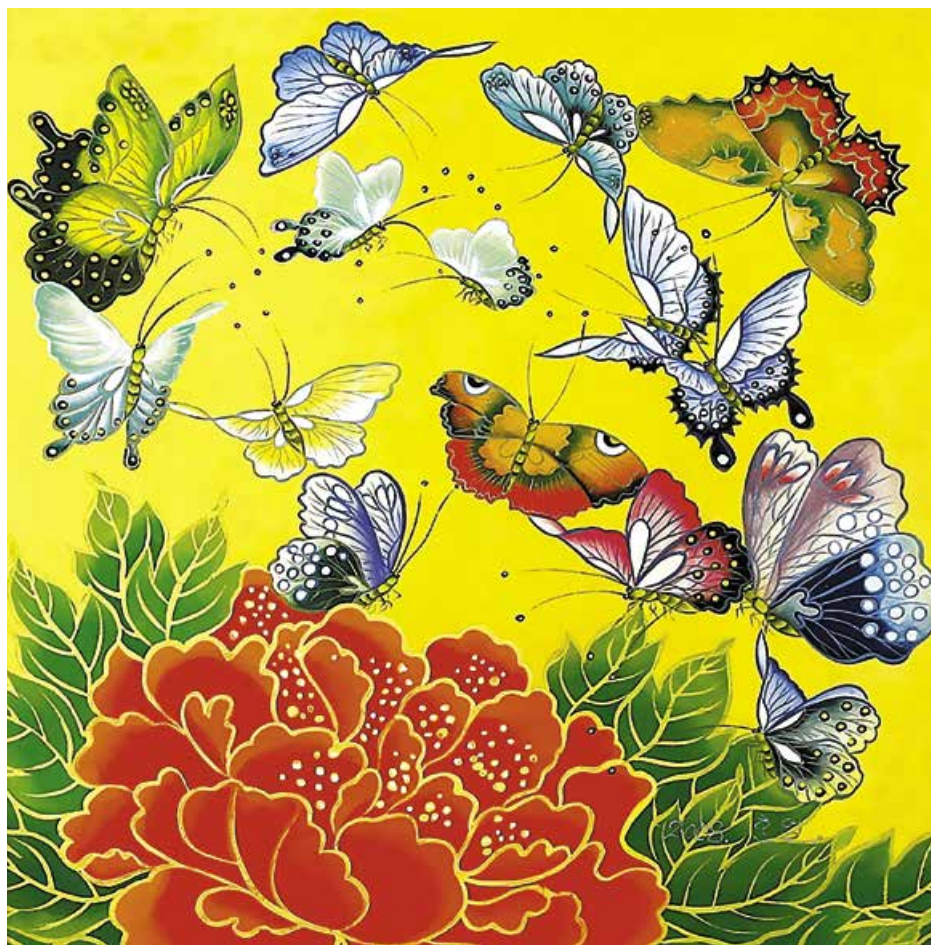
ТИХІ

4. СВІТ НАВКОЛО ТЕБЕ

Світ навколо такий цікавий і різноманітний — у формах, барвах, звуках.

Розглянь різнобарв'я метеликів, форму і візерунки крилець.

Усе, що ти бачиш, можна малювати не лише олівцями, фломастерами чи крейдою, а й **пензлями**. Для цього користуються **фарбами**.

Вправа. Намалюй пальчиком, умоченим у фарбу.

Намалюй комах на квітучій галявині пензликом та пальчиком, умоченим у фарбу.

Визнач, чий малюнок розміщено правильно.

Яких ще комах можна намалювати пальчиками та долоньками?

5. ЛЯЛКОВІ НАСТРОЇ

Усі ми любимо гратися. Іграшки дарують нам різні почуття.

Л. Колодуб. Лялька співає.
П. Чайковський. Хвороба
ляльки. Нова лялька.

Відеоролик до п'єси Л. Колодуб
«Лялька співає» (автор – Н. Антоник).

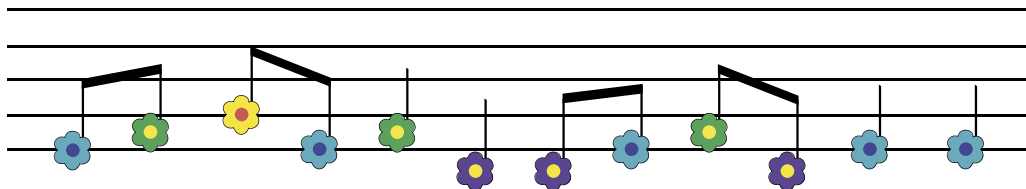

З якими ляльковими персонажами тебе «познайомила» музика? Які настрої вона передала? Порівняй з настроями у діточок на картинах.

Заспівай пісеньку з різними закінченнями (сумно, весело).

Бі - до - лаш - на Ма - ша вчи - лась їс - ти ка - шу:
що - ки Ма - ші в ка - ші, но - сик Ма - ші в ка - ші,

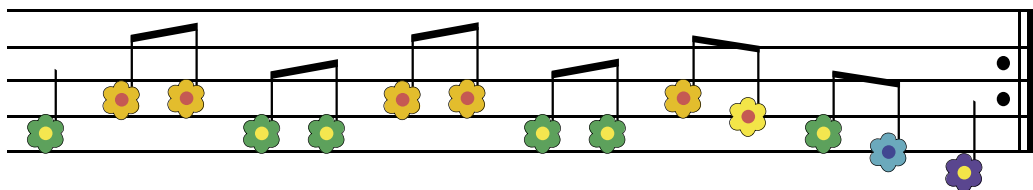

тільки в рота Маші
не попало каші.

Ну й смачненьку кашу
з'їла наша Маша.

За Ігорем Січовиком

І - де би - чок, хи - та - єть - ся, зіт - ха - є на хо - ду:
«Ох, кла - доч - ка кін - ча - єть - ся, я за - раз у - па - ду!»

Який настрій мелодії поспівки
про бичка?

Заспівай своїм іграшкам пісні з
різними настроями.

5. ЛЯЛКОВІ НАСТРОЇ

Різні настрої твоїх улюблених іграшок ми можемо побачити в мультфільмах.

М/ф «Незнайко в Сонячному місті» (фрагмент).

Поміркуй, які характери героїв казки.

За допомогою фарб та олівців можна створити святковий настрій. Розглянь, як це зробив Барвик.

Над містечком мультгероїв
раптом з темряви нічної
розквітають диво-квіти,
їм завжди радіють діти.
Здогадались? Це — салют
прикрашає небо тут!

Намалюй святковий феєрверк у ляльковому місті
(воскові олівці та акварельні фарби).

Розкажи, як Барвик наносить фарбу на малюнок.

Як на малюнку можна відтворити веселий, святковий настрій?

6. ДИТЯЧІ ЗАХОПЛЕННЯ

Усі діти дуже люблять гратися, зокрема багато дитячих захоплень пов'язані з технікою.

Б. Фільц. Гра у м'ячик. *Р. Шуман.* Фортепіанний цикл «Дитячі сцени». Гра в піжмурки.

Як мистецтво «розповіло» про дитячі захоплення?
У які ігри любиш грати ти?

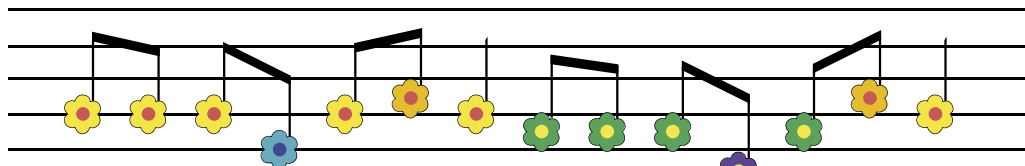
М/ф «Літачок Жужа». Рахуємо до десяти.

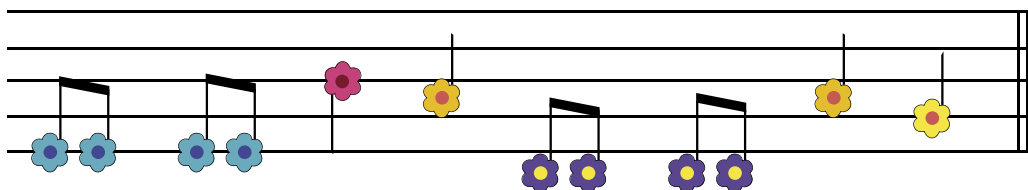

ЛІТАЧОК ЖУЖА

Музика *В. Прокопика* Слова *Н. Танасійчук*

В си-нім не-бі літачок мчить-ся се-ред зі-ро-чок.

Наш лі-та-чок Жу - жа з ді-точ - ка - ми дру - жить.

Пригадай пісні з улюблених мультфільмів, порівняй їхні мелодії. Добери відповідні слова.

СПОКІЙНА

НАСПІВНА

РУХЛИВА

ШВИДКА

Розкажи про твої захоплення. Дізнайся, як допомагають у вивченні мистецтва планшет та синтезатор.

6. ДИТЯЧІ ЗАХОПЛЕННЯ

Щодня нас оточує багато цікавих приладів. Діти захоплюються машинками, літачками, різними роботами.

Пригадай, з яким ще транспортом ти ознайомлюєшся завдяки мультфільмам.

М/ф «Літачок Ліп» (за мотивами казок *Н. Вовк*).

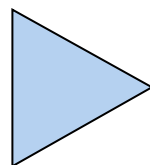
Лінії утворюють різні форми. Наприклад, прямокутну, трикутну.

прямокутник

квадрат

трикутник

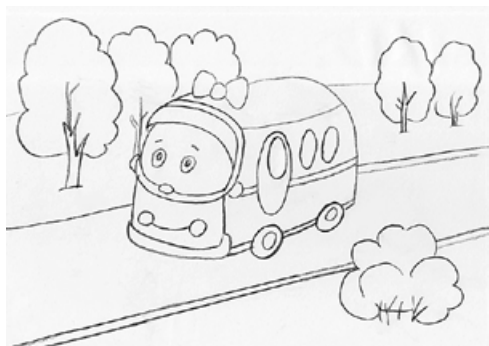

Наведи приклади, де у твоєму житті можна спостерігати трикутні та прямокутні форми.

Намалюй диво-машину, використовуючи різні форми (олівці).

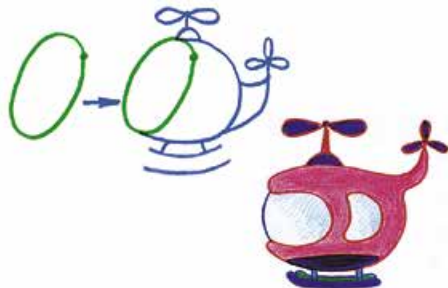
Варіант 1

Варіант 2

Пригадай, як пишуться вивчені літери. Створи веселий образ літери-машинки чи іншої іграшки. Поцікався, як можна малювати за допомогою комп'ютера.

7. ОСІННІЙ ЯРМАРОК

Осінь називають щедрою, адже вона дарує людям багатий урожай — овочі, фрукти. Мистецтво може нам розповісти про осінні дари.

В. Кузнєцов. Український ярмарок (гурт «Дзвони»). Український народний танець «Козачок».

Який настрій викликала в тебе ця музика? Розглянь картину про дари осені. Який її загальний настрій?

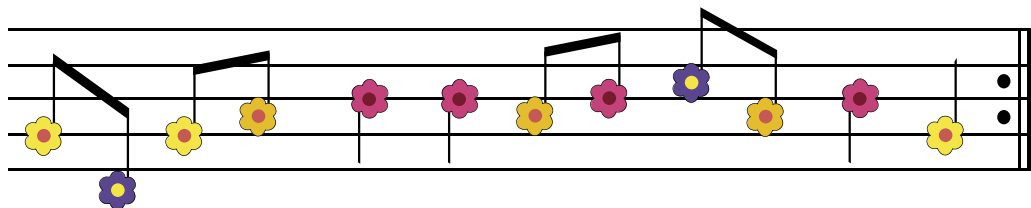
«Оживи» картину. Уяви, що фрукти та ягоди раптом заспівали. Виконай виразно придумані мелодії, щоб однокласники (однокласниці) відгадали героїв картини.

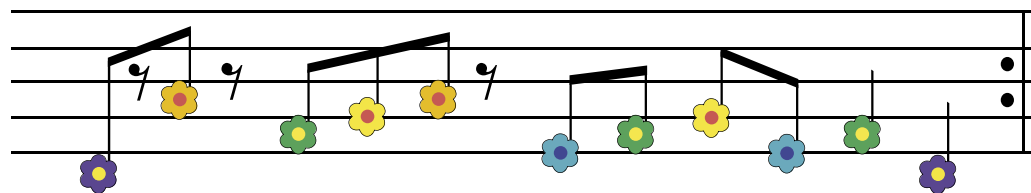
УРОЖАЙНА

Музика народна

Слова *Н. Кукловської*

О- сіль на - сту - пи - ла, яб - лук на - тру - си - ла.
Ось і гру - ші, й сли-ви, і смач - ні, й кра-си - ві.

Ой так, ой так, так, і смач-ні, й кра-си - ві.

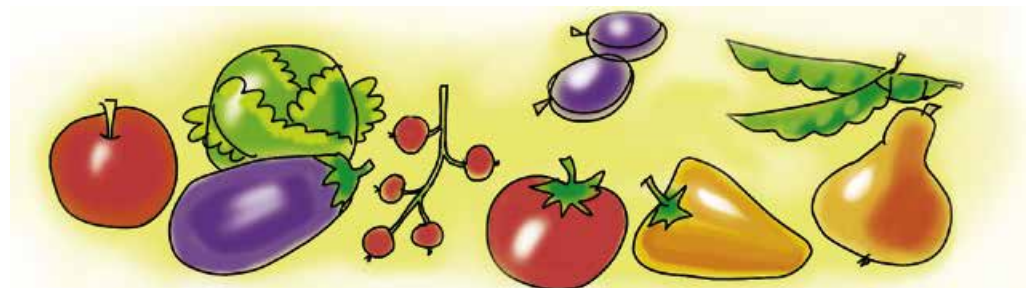

! Під час співу чітко та зрозуміло вимовляй усі звуки!

ʎ — знак перерви у звучанні

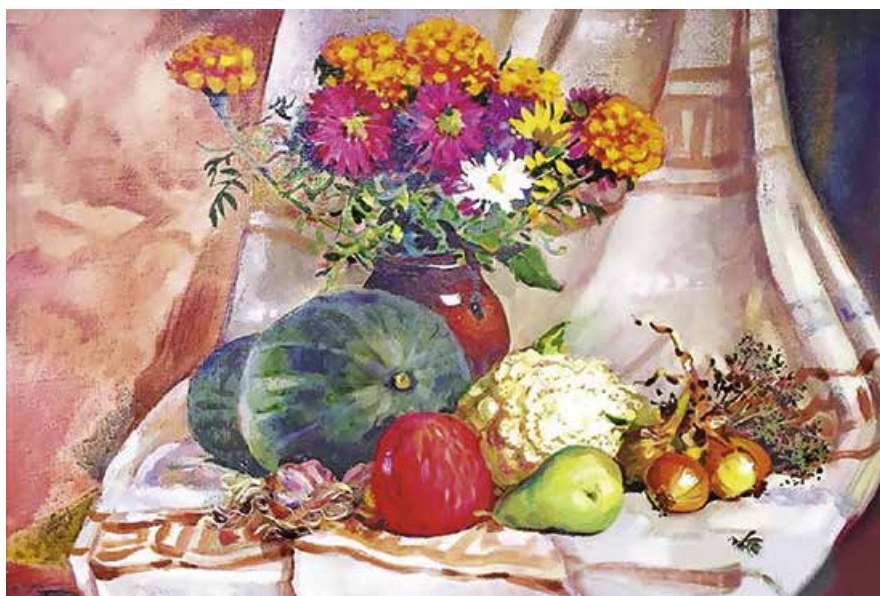
Гра «Ярмарок». Намалюй овочі та фрукти, що тобі подобаються. Порадься з дорослими, скільки вони можуть коштувати. Зроби наліпки-цінники на малярки.

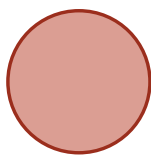
7. ОСІННІЙ ЯРМАРОК

Всіх дивує осінь нині:
прикотила гарбузи і дині.
Заглянула швидко в сад —
яблук, груш труснула
і збрала виноград!

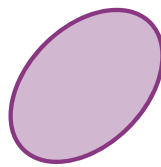

Назві овочі та фрукти, зображені на картині. Яку форму вони мають? Чи схожі вони на справжні? Чому?

Лінії утворюють круглу та овальну форми.

круг

овал

Аплікація — вирізування фігурок із різних матеріалів і наклеювання їх на будь-яку поверхню.

Виконай аплікацію «Урожай» із кольорового паперу.

Поясни Лясолиці, як потрібно правильно розмістити аплікацію на папері.

Зверни увагу на різні форми овочів і фруктів. Які ще фрукти мають круглу чи овальну форму?

8. МОЯ УКРАЇНА БАГАТА Й ГОСТИННА

Усе, що тебе оточує, твої рідні та друзі — усе це твій рідний край, наша співуча Україна!

Музика О. Осадчого, слова Ю. Рибчинського «Земле моя».

Про що ця пісня, яка її мелодія? Як ти розумієш назву картини Марфи Тимченко «Співуча Україна»?

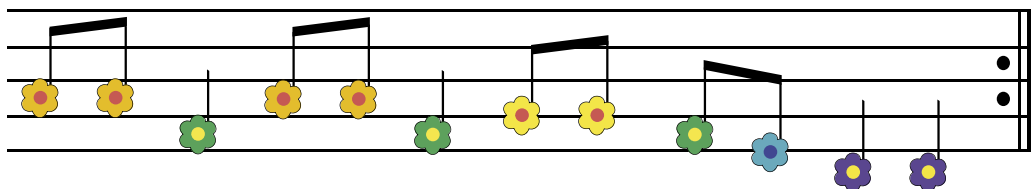
НАСПІВНА

ШИРОКА

НІЖНА

Виконай поспівку.

Рід-ний край, рід-ний край, Ук-ра - ї - но на-ша!
На-вкру- ги все цві- те, ти у нас най-кра-ща!

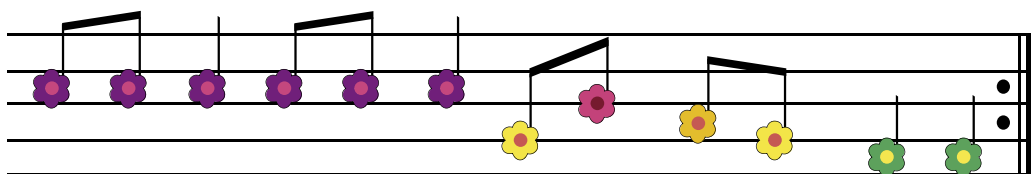

Виконай поспівку в різному характері: легко, наспівно та урочисто. Покажи рукою, як рухається мелодія.

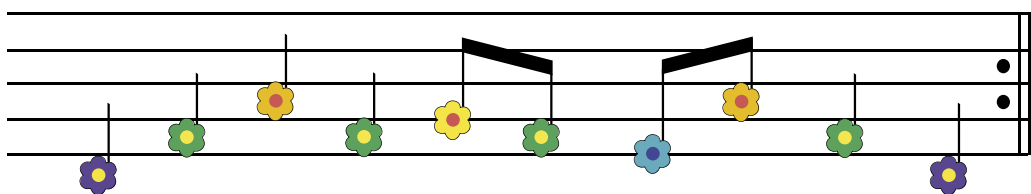
НА МІСТОЧКУ

Музика *А. Філіпенка*

Слова *Г. Бойка*

Че-рез міст пе-ре - йти тре - ба нам, ма - ля - там,
щоб гри-би, щоб гри-би в лі - сі по - зби - ра - ти.

На міс - точ - ку вов - чик спо - чи - ва - є,
на міс - то - чок ді - ток не пус - ка - є.

Заспівай пісню в ролях відповідно до характерів героїв: злий вовк, сміливий козлик.

Які пісні про рідний край ти знаєш?

8. МОЯ УКРАЇНА БАГАТА Й ГОСТИННА

Наша рідна земля багата й щедра! Осінь — цікава пора, коли можна майструвати вироби з природного матеріалу — шишок, жолудів, листя тощо.

Поміркуй, з яких матеріалів виконані вироби.

Варіант 1. Пофантазуй і перетвори яблуко або апельсин на героя мультфільму (фрукти, пластилін).

Варіант 2. Подивись, кого або що можна створити з природних матеріалів. Спробуй і ти.

Під час прогулянки в парку або лісі збирай різноманітні природні матеріали для майбутньої творчої діяльності.

9. КРАСА РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Світ навколо вражає звуковим і кольоровим розмаїттям. А осінь — справжня мальовничка.

К. Стеценко. Вечірня пісня. С. Людкевич. Старовинна пісня.

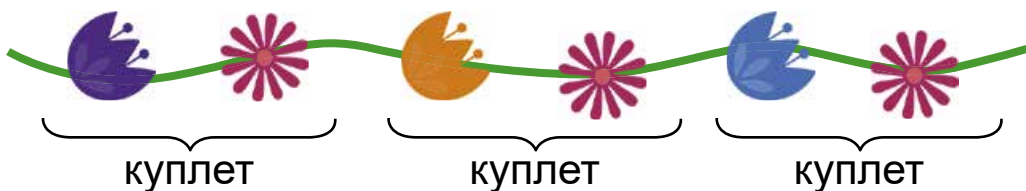

Музика швидка чи повільна? Відтвори рухами рук мелодичну лінію пісні. Яку лінію нагадає мелодія?

Пісня — музичний твір для співу. Пісня складається з куплетів. Куплет має **заспів** і **приспів**.

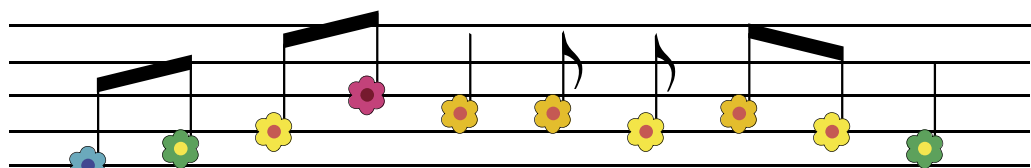
Розглянь пісенне намисто, яке зробила Лясолька. Чому квіточки мають різні колір і форму?

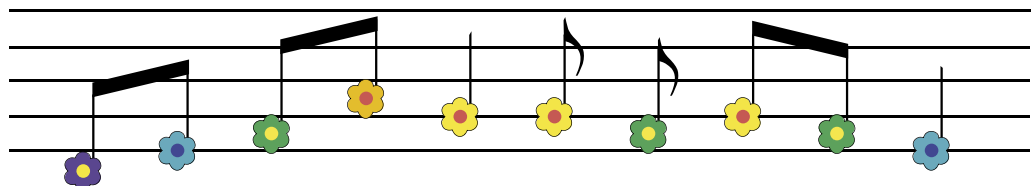

ОЙ ХОДИЛА ОСІНЬ

Музика М. Ведмедері Слова Н. Красоткіної

Ой хо- ди- ла о- сінь, блу- ка- ла.

Лис- тяч- ко в га - ю фар- бу- ва- ла.

Подумай, де під час співу потрібно вдихати повітря, щоб не розривати слова, фрази.

V — знак дихання

Потренуй своє дихання, співаючи «ля, ля, ля» на одному звуці.

Під час співу роби спокійний **видих**, а при **вдиху** не піднімай плечі.

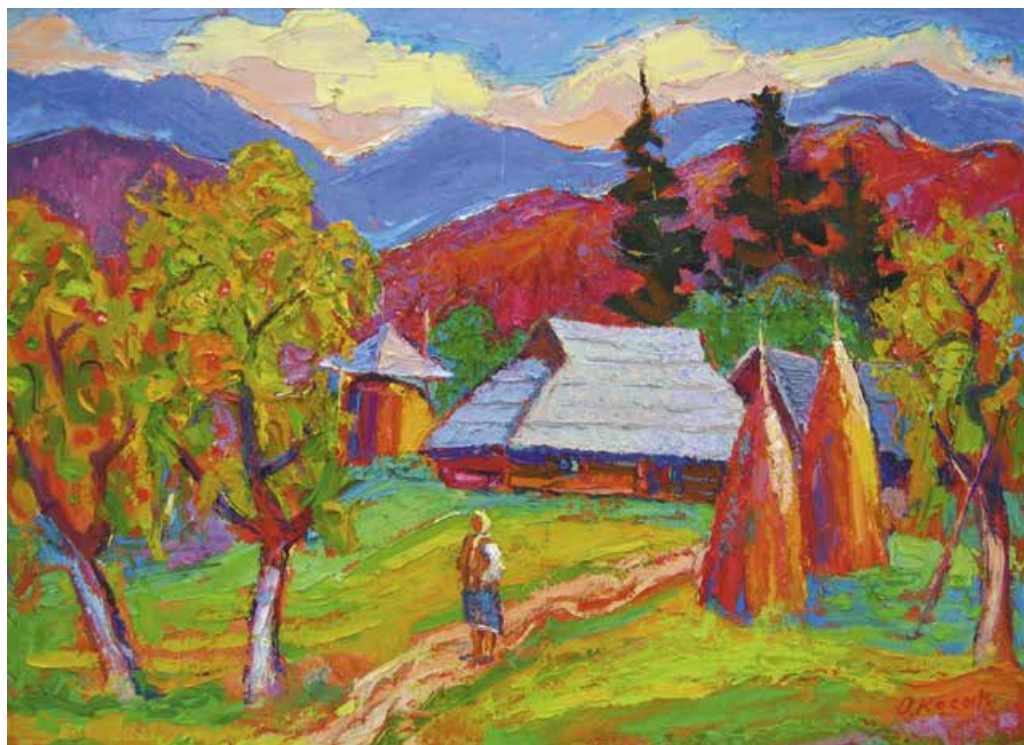
Визнач в улюблених піснях куплети.

9. КРАСА РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Восени все довкола перетворюється на казковий барвистий букет.

На які кольори багата осінь?

Щоб зобразити світ кольоровим, люди винайшли різні фарби.

Червоний, жовтий, синій — **основні** кольори.

Художники змішують фарби на спеціальній дощечці — палітрі. Якщо змішати два основні кольори, то отримаємо **похідний**: зелений, оранжевий чи фіолетовий.

Вправа. Поекспериментуй, утвори похідні кольори.

Зобрази природу, роздмухуючи плями (фарби, *товнений папір*). Використай трубочку для соку та ін.

Варіант 1

Варіант 2

Бережи дерева — зелені «легені» планети!

Назви основні й похідні кольори. На дозвіллі поспостерігай за змінами кольорів у природі восени.

10. ВЕСЕЛКОВИЙ ДИВОГРАЙ

Раз — і пішов дощик, два — засяяло сонечко,
три — з'явилася різнокольорова веселка.

Митці присвячували барвистій райдузі вірші,
картини, музичні твори.

С. Прокоф'єв. Дощик і веселка.

Спробуй передати рухами характер музики дощика
й веселки.

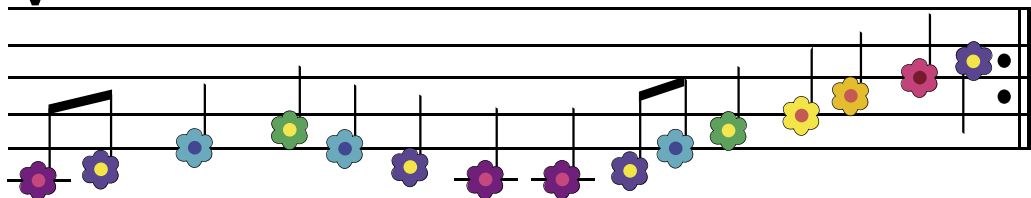

ВЕСЕЛКА

Слова *Н. Гуркіної*

v

Дошч про - йшов, і міст з'я - вив - ся, сім у ньо - го ко - льо - рів.
На - віть зай - чик за - ди - вив - ся, ди - ву-див - но - му зра - дів!

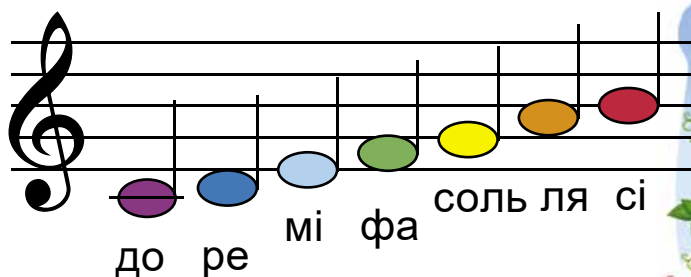
КАП-КАП-КАП

Музика і слова *Н. Май*

Порівняй музику про веселку. Який настрої викликала пісня? Під час співу «допомагай» дощику різними звуками: оплесками, клацанням пальчиків, грою на трикутнику.

У веселці — сім кольорів, а в музиці — сім **нот**. Вони «живуть» на **нотоносці**. Двері до будиночку нот «відкриває» **скрипковий ключ**.

Розкажи рідним про мешканців будиночку нот. Повтори їх назви.

10. ВЕСЕЛКОВИЙ ДИВОГРАЙ

Природа подарувала людям таке чудове явище, як веселка. У ній ми можемо побачити сім кольорів. Вони розміщені в такому порядку: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий.

Розкажи про зображений краєвид. Чи спостерігав (спостерігала) ти після дощу веселку? Якою вона була?

Створи малюнок з веселкою (акварель). Передай радісний настрій за допомогою основних і похідних кольорів.

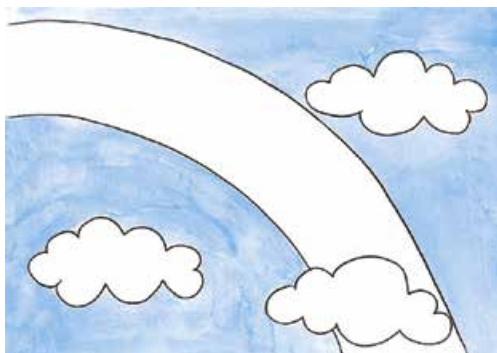
У веселки сім доріг,
всі хутенько я пробіг.
Потім фарби я узяв
і її намалював.

За Тamarою Петровською

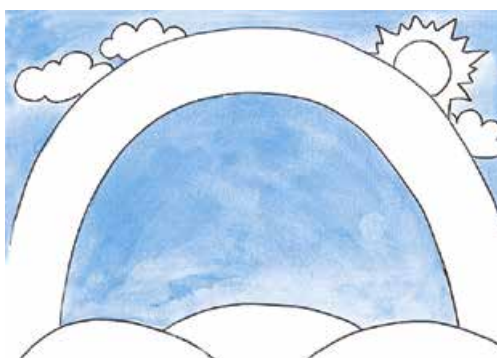

Намагайся, щоб твій малюнок повністю заповнював аркуш.

Варіант 1

Варіант 2

Назви кольори веселки. Знайди їх у своєму одязі, іграшках та в інших речах, що тебе оточують.

11. РІЗНІ БАРВИ У ПРИРОДИ

За допомогою звуків можна передати різні почуття, настрої. А можна створити звукові картини.

Створи разом із друзями звукові картини «Пісня осені» та «Хоровод зими». Оберіть головних героїв: дощ, вітер, сніжинки тощо. Поміркуйте, звуки якої гучності й тривалості підійдуть для них. Які танцювальні рухи прикрасять кожен звукову картину?

Український народний танець «Метелиця» (фрагмент).

Г. Свиридов. «Заметіль» (Вальс).

Який характер танців? Які танці ти знаєш? Поміркуй, яких танців навчилися Лясолька і Барвик.

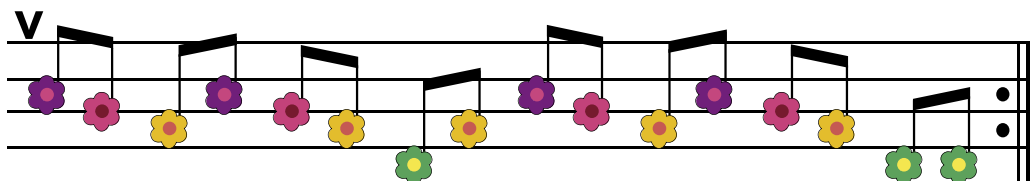
Танець — вид мистецтва, рухи під музику.

МЕТЕЛИЦЯ

Музика народна

Слова *В. Верховинця*

Ой, на дво-рі ме-те-ли-ця, кру-тить, вер-тить хур-де-ли-ця.
Ві - є во - на, по - ві - ва - є, ма-лих ді - ток роз-ва-жа-є.

Порівняй танець і пісню про метелицю. Який музичний інструмент доречно обрати для супроводу пісні?

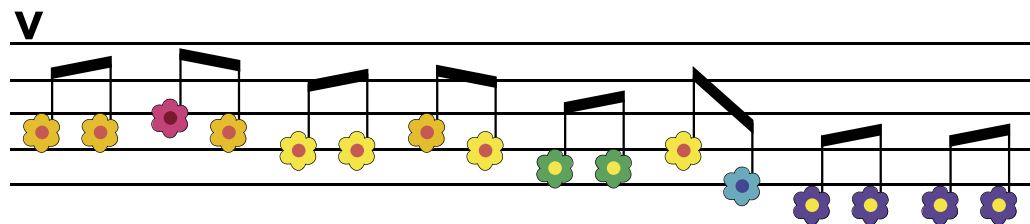

ЗРОБИМ КОЛО

Руханка

Музика *В. Верховинця*

Слова народні

Зро-бим ко-ло, по-гу - льяй-мо і ве-се-ло за-спі-вай-мо.

Поцікався, які танці знають твої близькі та знайомі. Замість ранкової зарядки виконуй танцювальні рухи.

Це не тільки весело, а й корисно для здоров'я.

11. РІЗНІ БАРВИ У ПРИРОДИ

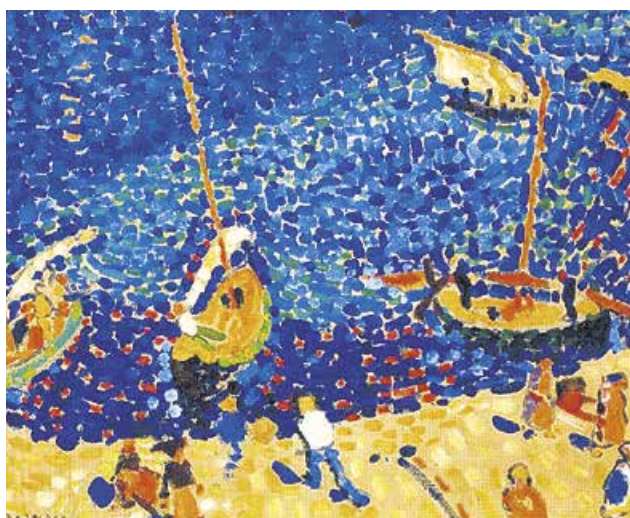
Розглядаючи жовте сонечко, червоні й оранжеві квіти, ми відчуваємо лагідне тепло. А від споглядання блакитної криги, снігу чи синьої хмари нам стає холодно. Тому художники так і назвали ці кольори — **теплыми й холодними**.

Теплі кольори

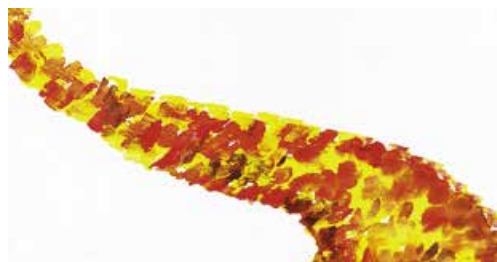

Холодні кольори

Знайди на картині теплі та холодні кольори.

Вправа. Зроби доріжку з опалого листя фарбами теплих кольорів. Утвори льодяну гірку холодними кольорами.

Варіант 1. Намалюй теплими кольорами затишний будиночок Осені.

Варіант 2. Намалюй холодними кольорами крижану оселю Зими.

Подивись, як Барвик «сховав» літери та цифри в казкових будиночках. Спробуй і ти.

12. ЗИМОВІ РИТМИ

Ось уже й зима почалася. Завіяла, захурделила, закружляла...

К. Дебюссі. Сніг танцює (ксилофон).

Уяви плавне і спокійне кружляння пухнастих сніжинок.

Кожна мелодія має власний ритм.

Ось як можна зобразити ритми імен наших героїв та їхніх пісеньок.

Лясолька

Я люб-лю спі-ва - ти.

Барвик

А я — ма-лю-ва - ти.

Ритм — послідовність довгих і коротких звуків у музиці.

Придумай і заспівай ніжну мелодію до вірша. Обери музичний інструмент для супроводу своєї пісеньки. Поясни свій вибір.

Наче срібні зірочки,
білосніжні квіточки,
із зимової хмаринки
до землі летять сніжинки.

Леся Вознюк

Барвик спробував заграти цю мелодію на трубі в супроводі барабана. Поясни йому, як зміниться в такому виконанні характер музики сніжинок.

Ритмічна вправа. Проплескай ритм загадки.

Закружляли у повітрі і легенькі, і біленькі
ці маленькі балеринки, називають їх...

УЖИЖІНО

Досліди й виконай ритми своїх улюблених пісень.

12. ЗИМОВІ РИТМИ

Узимку сніжинки танцюють свої чарівні таночки, а мороз малює на вікнах різні візерунки.

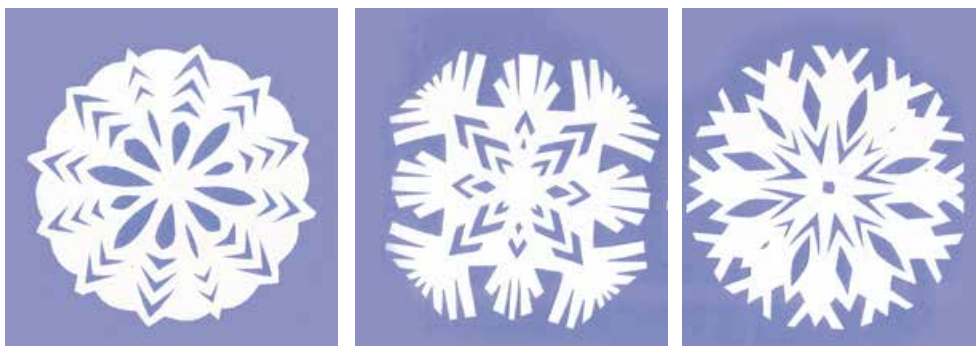

Простеж ритм на поданих зображеннях.

Ритм — це рівномірне чергування елементів.

Створи з паперу красиву сніжинку.

Колективна робота. Разом з друзями створи зі сніжинок прикрасу у певному ритмі.

Варіант 1

Варіант 2

Обережно користуйся ножицями!

Наведи приклади ритмів у твоєму житті.

13. СВЯТКОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

У Країні Мистецтв відбуваються різні дива. Звичайними звуками, фарбами, лініями можна творити незвичайне.

За ілюстрацією придумай і розкажи історію сніговичка, який навчився співати й танцювати. Який характер музики ти уявляєш? Танець швидкий чи повільний? Спів тихий чи голосний?

Руханка «Танці-зігріванці» (фізкультхвилинка).

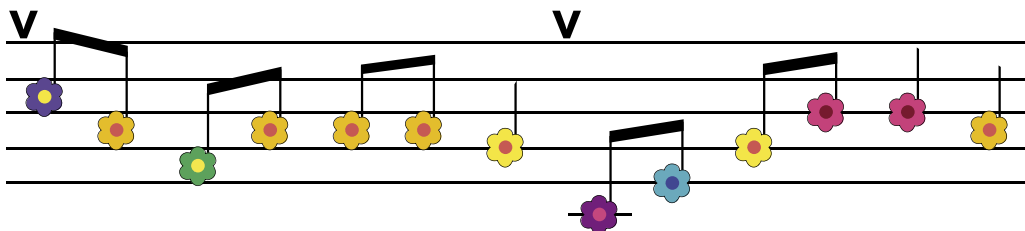
Виконай рухи разом з дітьми-артистами.

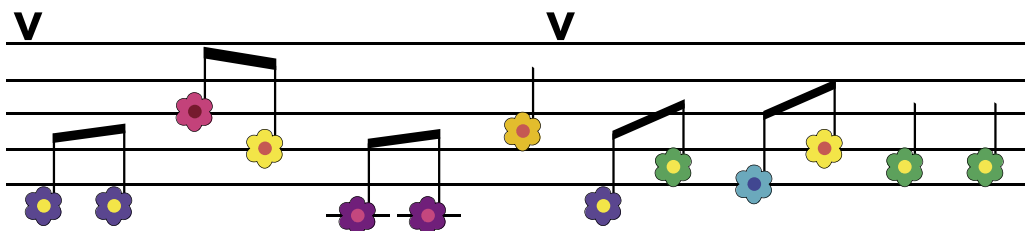

ПІСНЯ СНІГОВИКІВ

Музика і слова *Н. Рубальської*

Ми ма- лі сні - го - ви - ки, зліп - ле - ні зі сні - гу,

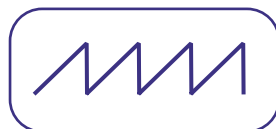
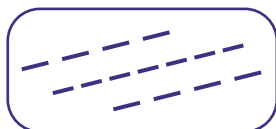
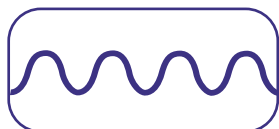

сто - ї - мо ми у дво - рі ді- тво - рі на вті - ху.

Пофантазуй і виконай куплети пісні по-різному: перший — повільно, а другий — із чарівними перетвореннями (жвавніше, веселіше, голосніше).

Які лінії відповідають мелодії пісні сніговиків?

! Часто перед початком пісні звучить вступ на музичному інструменті. Уважно стеж за жестами вчителя (вчительки). Після завершення вступу починай співати за його (її) вказівкою.

Гра «Я – диригент». Виконуючи пісні, потренуйся показувати жестом початок співу. Пригадай, як правильно брати дихання.

13. СВЯТКОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Мистецтво — це казкова країна, де постійно трапляються дива.

❓ Порівняй картини із зображеннями сніговиків. На якій з них переважають світлі, а на якій — темні кольори?

Якщо до будь-якої фарби додати білого кольору, вона стане світлішою. А крапелька чорної фарби зробить навіть найяскравіший колір темним.

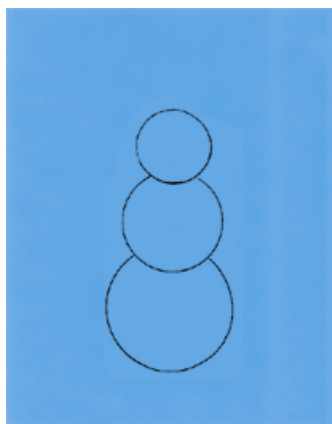

Вправа. За ілюстраціями потренуйся робити синій колір на палітрі темнішим або світлішим.

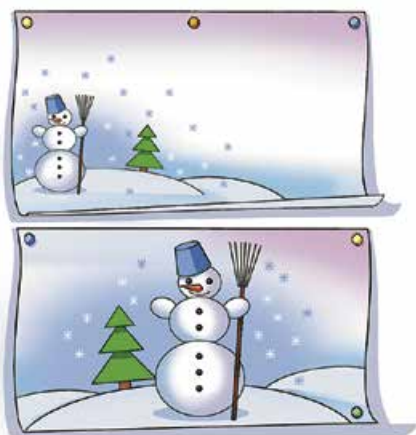

Намалюй кумедного сніговичка.

Колективна робота. Створи разом із друзями композицію «Танок сніговиків».

Поясни Лясольці, яке із зображень розміщено правильно.

Продовж історію, яку склав Барвик про сніговичка.

14. ЗИМОВІ СВЯТА

Незабаром Новий рік. Без святого Миколая та прикрашеної ялинки не можна уявити це чудове зимове свято!

Дж. Л. П'єрпонт. Jingle Bells (Дзвіночки дзвенять).

Чи знайома тобі ця музика? Які почуття вона викликає? Який з образів новорічного добродія відповідає характеру музики?

Придумай до загадки мелодію та музичний супровід за поданим ритмом.

Хто ма-лю-нок на вік-ні зма-лю-вав о-тут ме-ні?

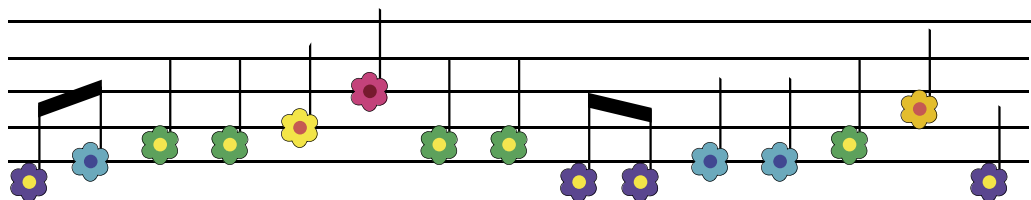

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Музика А. Олейнікової

Слова В. Чайковської

Ми-ко-лай, свя-тий доб-ро-дій, мчить на са-нях до ма-лят.

Узявши дихання, вимовляй слова м'яко й чітко.

Продумай темп, силу гучності, характер мелодії, щоб пісня звучала весело і святково.

Допоможи Барвику дібрати потрібні слова, щоб сха-
рактеризувати музику.

Підготуй до новорічного свята музичний подарунок найдорожчим людям — виконай танок, пісню, вірш.

14. ЗИМОВІ СВЯТА

Святкування Нового року з нетерпінням чекають дорослі та діти. Вони прикрашають оселі, новорічну ялинку.

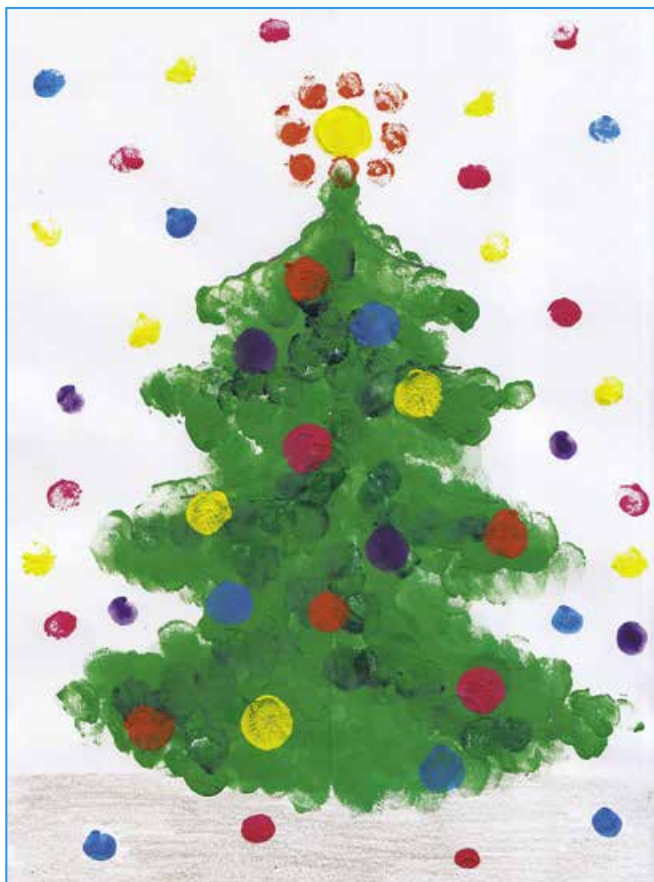

Що зображено на картині? Як ти думаєш, де і коли відбуваються ці події? Кого зобразив художник? Який настрій у дітей? За допомогою яких кольорів передано святкову атмосферу?

Розважатися біля ялинки завжди весело. Спробуй намалювати новорічну красуню відбитками пальчиків. Учись послідовно зображувати ялинку.

Розглянь, як Барвик учився малювати дерева. Спробуй і ти.

15. РАДІЙТЕ! СВЯТО ЙДЕ!

Узимку так багато свят! Одним з найулюблениших в Україні є Різдво. На Різдво співають **колядки**, вітаючи одне одного з народженням Христа. **Щедрівками** вітають з Новим роком.

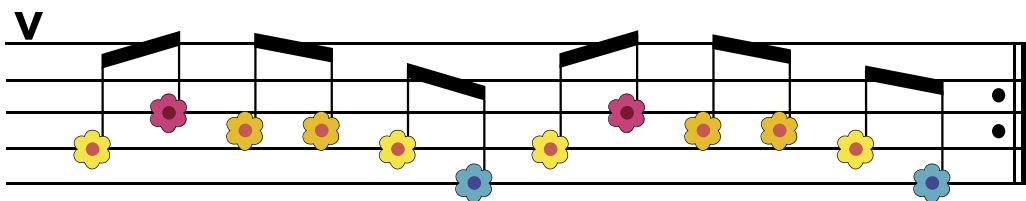
Колядка «Бог ся рождає!».

Розкажи про свої враження від картини.

КОЛЯДКА

Ра- дуй - те- ся, лю- ди! У нас свя-то бу- де!
Бо - гу сві- чу став-те, а нам пи- ріг дай- те!

Проспівай відомі тобі колядки та щедрівки.

У якому темпі зазвичай виконують ці пісні?

Пісні можна виконувати з інструментальним супроводом і без нього.

Знайди серед зображених інструментів музичні. Які з них можна використати для супроводу колядки, щедрівки?

Дізнайся про традиції святкування Різдва та Нового року.

15. РАДІЙТЕ! СВЯТО ЙДЕ!

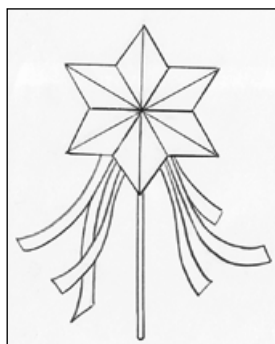
Діти на Різдво співають колядки і дарують усім святковий настрій. Рідним та друзям надсилають вітальні листівки та веселі смайлики електронною поштою.

Порівняй традиційні листівки й сучасні привітання. Розкажи за зображеннями, як в Україні святкують Різдво.

Створи вітальну листівку. Прикрась її блискітками.
Варіант 1. «Різдвяна зірка» (за шаблоном).

Варіант 2. «Різдвяне янголятко» (створи відбитки долоньок, домалюй зображення фарбами).

Привітай своїх друзів з веселими зимовими святами.
А чи вмієш ти користуватися електронною поштою?

ПЕРЕВІР СЕБЕ!

Завдання Лясольки:

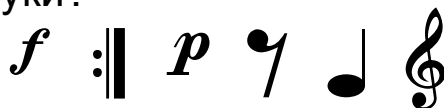
1. За ілюстраціями пригадай пісні та заспівай.

2. Розкажи, як слід поводитися під час співу.

3. Які бувають музичні звуки?

4. Назві музичні знаки:

Завдання Барвика:

1. Пригадай картини, які тобі найбільше сподобалися. Що на них зображено?

2. Чим користуються художники у своїй творчості?

3. Визнач, які метелики намальовані теплими кольорами, а які – холодними.

4. Назві основні та похідні кольори на квітці.

Завдання Лясольки та Барвика:

1. Добери до картин музичні твори, подібні до них за настроями.

2. Якими кольорами можна передати настрій музики п'єс?

П. Чайковський. Хвороба ляльки. Нова лялька.

3. Розклади слова у відповідні мистецькі скрині. Яке слово «зайве»?

мелодія

картина

пісня

палітра

куплет

звук

колір

танець

мультфільм

лінія

темп

музична

образотворча

РОЗДІЛ II. ЗАГАДКИ ХУДОЖНІХ МОВ

17. МАНДРИ КРАЇНОЮ МИСТЕЦТВ

Кожен вид мистецтва має свою мову. Музика «промовляє» до нас звуками.

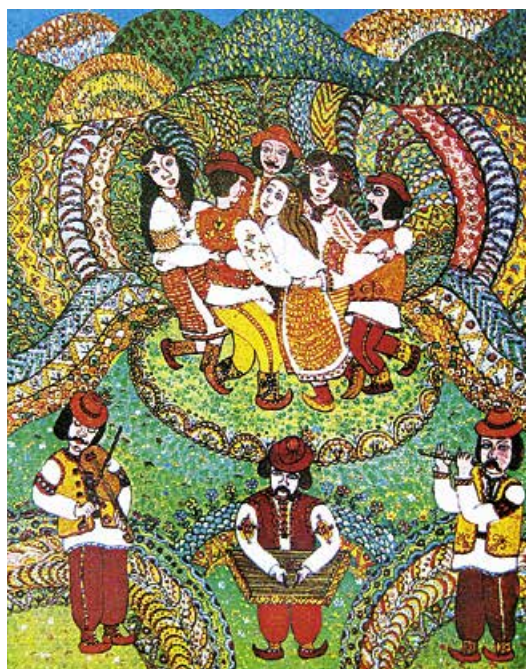
Вокальну музику співають, **інструментальну** — виконують на різних музичних інструментах.

Українська народна мелодія «Щедрівочка щедрувала» у вокальному та інструментальному виконанні.

Визнач, де вокальна музика, а де — інструментальна. Хто виконавці?

Що відбувається на картинах? З якої картини «звучить» вокальна музика, а з якої — інструментальна? Які із зображених інструментів ти знаєш? Який настрій музики ти уявляєш?

Придумай і заспівай мелодію до цього вірша. Який буде її настрій? Сумний чи веселий? Поясни.

Радість для малечі —
цирк — на цілий вечір!
Ось арени коло
і веселий клоун,

тигри і жонглери,
фокусники й леви,
міми, акробати...
Цирк — дитинства свято!

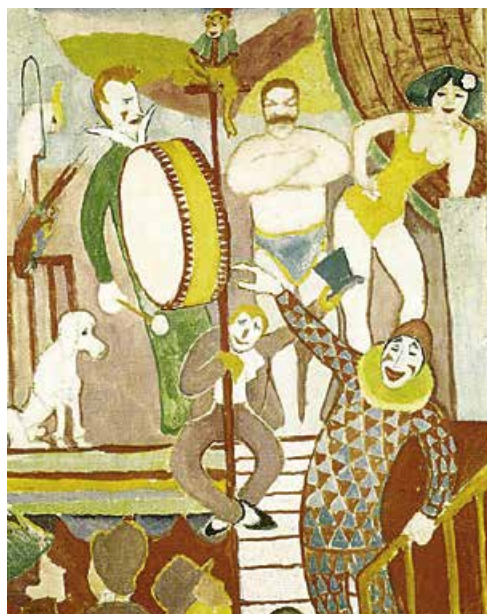
Олена Полянська

Ф. Мендельсон. «Танець клоунів» з концертної сюїти «Сон літньої ночі».

Це музика вокальна чи інструментальна? Як вона «розповіла» про клоунів? Що ти знаєш про цирк? Доповни свою розповідь за картинами.

Цирк — це вид мистецтва. Тут на арені під музику виступають клоуни, акробати, фокусники.

Який вид мистецтва «спілкується» з нами мовою звуків? А як «говорить» цирк? Вислови власне ставлення до клоунів.

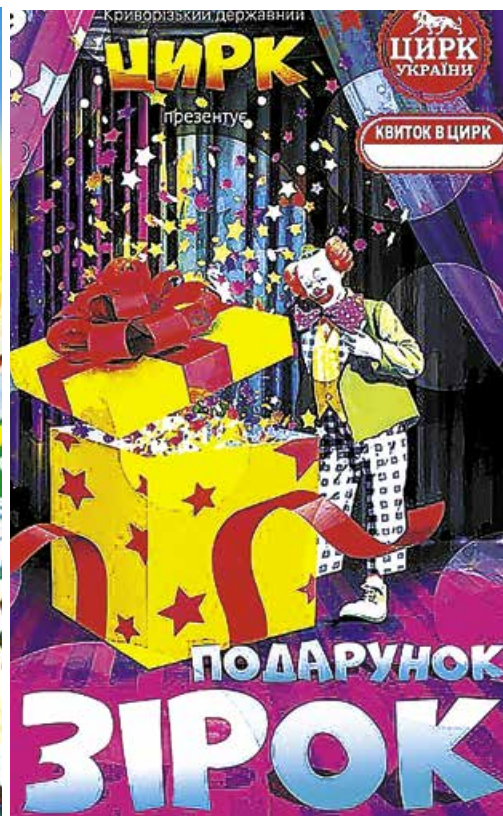
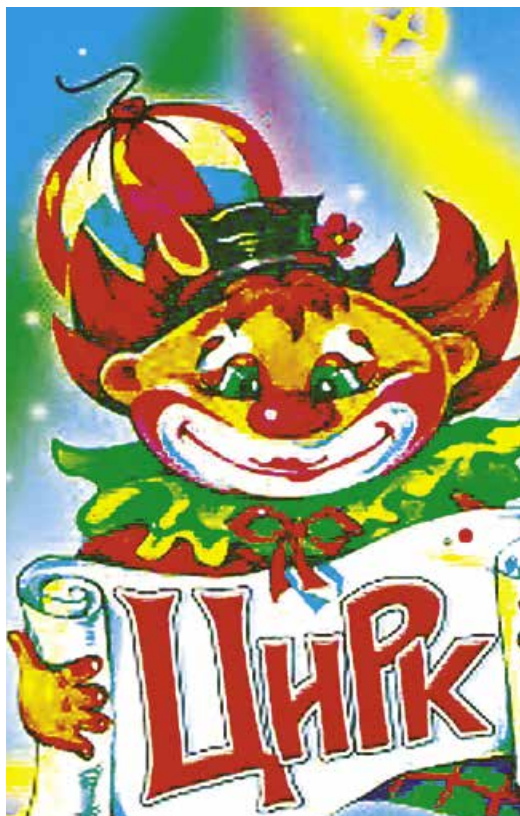
17. МАНДРИ КРАЇНОЮ МИСТЕЦТВ

За допомогою образотворчого мистецтва ми можемо дізнатися багато нового. Наприклад, про цирк, який дуже любляють усі діти.

У цирковій **афіші** повідомляють, коли й де відбудеться весела вистава. На ній можна побачити майбутніх виконавців – циркових акторів.

Про що «розказують» циркові афіші, подані на ілюстраціях? Кого на них зображено? Чи викликали ці афіші в тебе бажання відвідати циркову виставу, познакомиться з клоунами?

Створи веселого циркового клоуна (аплікація).

Якою мовою «говорить» образотворче мистецтво? Мовою звуків чи мовою ліній і кольорів? Розкажи про свої враження від циркових мандрів. На дозвіллі намалюй тваринок за допомогою букв і цифр за зразком або власним задумом.

18. ЗУСТРІЧ ІЗ ТЕАТРОМ

Театр — це мистецтво перетворення в різних персонажів. Це чарівне вікно у світ фантазій і мрій.

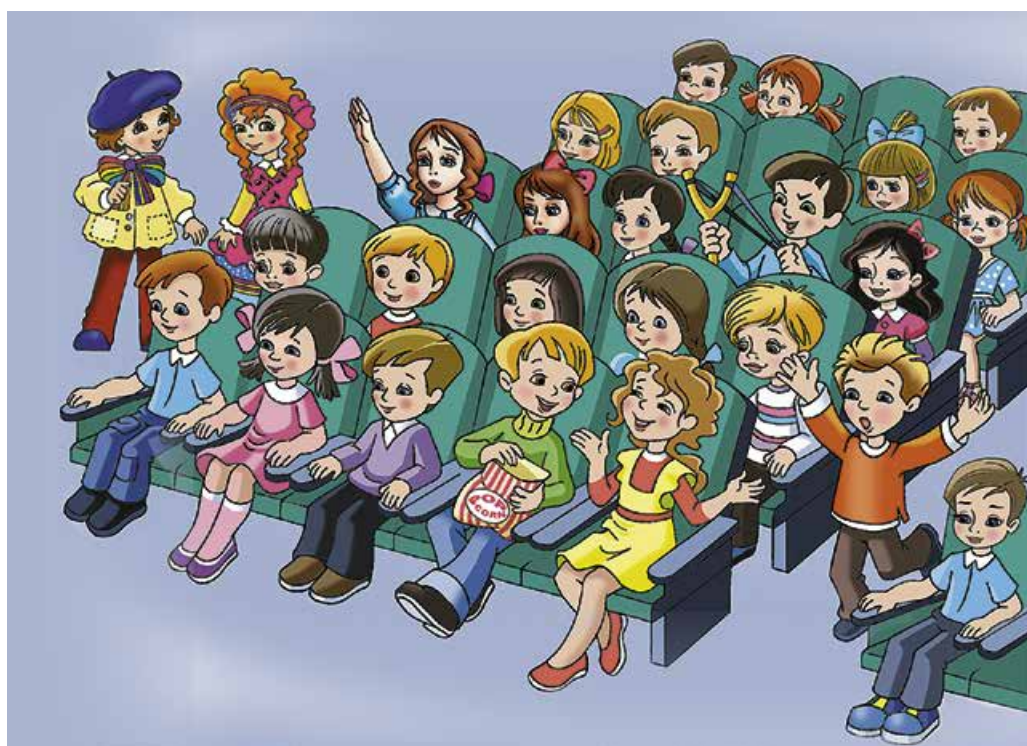
Мова театру незвичайна. На сцені театру оживають герої казок та інших творів. Ці дива творять **актори**. У драматичному театрі актори розмовляють, а в музичному — співають і танцюють.

М. Равель. Балет «Дитя та чари» (відеофрагмент).

Яких героїв грали актори? Це театр драматичний чи музичний?

Допоможи Барвику й Лясольці визначити, як потрібно поводитися в театрі.

ДВА ПІВНИКИ. Музика і слова народні.

Виконай разом із друзями пісню в ролях. Створи́ть музичний супровід (барабан, трикутник, бубон).

! Прислухайся до свого співу — звук має бути ненапружений.

Зіграй разом із друзями ролі лисички, півника, вовчика та зайчика за віршами Ігоря Січовика.

А ЩО В МІШКУ?

— Лисичко, лисичко,
де була цілу нічку?
— Я була у півника,
півника-іменинника...
— А що в тебе у мішку?
— Кукуруіку!

ЗАХИСНИК

Вовчик виє серед ночі,
повні суму в нього очі.
Підійшов Зайко до нього,
заспокоює малого:
— Доки я живу у лісі,
ти нікого тут не бійся!

Які особливості музичного театру?

18. ЗУСТРІЧ ІЗ ТЕАТРОМ

Про чарівність мистецтва театру часто розповідає його будівля. Наприклад, будівля лялькового театру в Києві нагадує казковий палац.

Чи доводилося тобі бувати в театрі ляльок? Хто там виступає? Розкажи про зображених театральних персонажів.

Театральні ляльки зберігають у спеціальних будиночках — вітринах. Для того щоб створити театральну ляльку, художник спочатку робить малюнок — **ескіз**, потім виготовляє, одягає її.

Намалюй ляльку до казки «Лисичка, Котик і Півник», яка тобі більше подобається.

На дозвіллі пограйся в гру «Ляльковий театр». Обери з-поміж своїх іграшок акторів, «оживи» їх.

19. ЧАРІВНИКИ БАЛЕТУ

Сьогодні ми завітаємо до театру, де виконавці «говоритимуть» мовою музики і танцю. Це — балет!

П. Чайковський. Вальс сніжинок із балету «Лускунчик».

Який танець виконували сніжинки — ніжний, загадковий чи урочистий, енергійний? Опиши рухи танцівниць — балерин.

Балет — вистава, зміст якої розкривається за допомогою танцювальних рухів під музику.

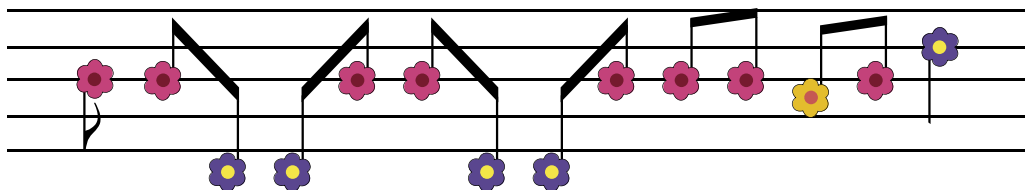
Танець має свою особливу мову — рухів і жестів. Наприклад, вальс виконують за допомогою граційних рухів.

СНІЖИНКИ

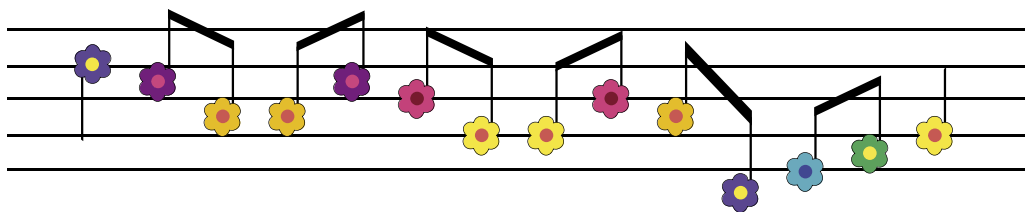

Музика Я. Степового

Слова народні

Ми бі - лі - ї сні-жи- но -чки із не -ба ца - ри-ни.

Ле - ге-нькі, як пу - ши -но -чки, ле - ті- мо всі сю - ди.

Співаючи пісню, уяви, як сніжинки кружляють у витонченому танку, наче тендітні балеринки. Прикрась свій спів звучанням трикутника. Придумай рухи сніжинок-танцівниць.

Порівняй мелодії пісні Я. Степового та вальсу сніжинок П. Чайковського.

Якою мовою «говорить» мистецтво танцю? Розкажи про це за допомогою ілюстрації.

19. ЧАРІВНИКИ БАЛЕТУ

Художників нерідко захоплювали витончені балерини та їхній граційний танець.

Уяви, які танці зображено. Поміркуй, чим костюм балерини відрізняється від звичайного вбрання.

Як видно з ілюстрацій, артисти балету виступають у сценічних костюмах. Перед тим як виготовити костюм, художник уявляє його і створює ескіз.

Придумай сценічні костюми для балету та намалюй їх за шаблоном.

Пофантазуй, як можна створити балерин із живих квітів улітку.

20. БАЛЕТ-КАЗКА

У театрі музику найчастіше виконує **оркестр**. Він додає чарівності персонажам спектаклю завдяки звучанню різних інструментів.

Оркестр — великий колектив музикантів, які грають на різних музичних інструментах.

Б. Павловський. Балет-казка «Білосніжка і семеро гномів» (фрагмент).

Музика твору вокальна чи інструментальна? Передай свої враження від звучання оркестру.

Кожен інструмент оркестру має своє неповторне звучання: яскраве, прозоре, дзвінке тощо.

скрипка

труба

барабан

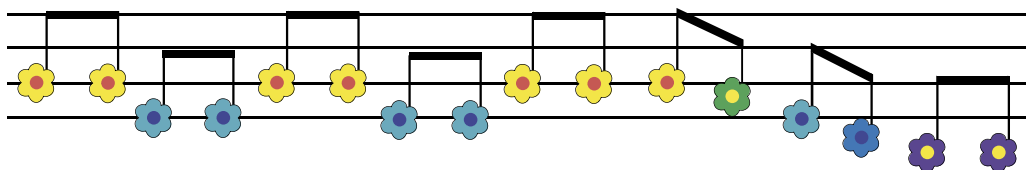
М/ф «Білосніжка і семеро гномів» (фрагмент).

Придумай та заспівай мелодії для гномів із казки: Розумника, Буркотуна, Апчиха, Сонька, Простака, Веселуна та Тихоні.

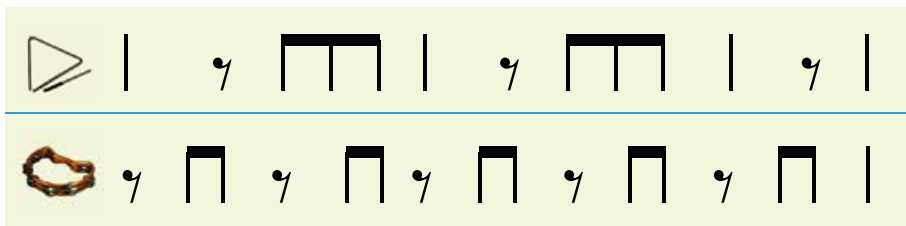
Заспівай поспівку.

В лі-сі чу-ти дивний го-мін,то дзвенять дзві-ноч-ки гномів.

Гра «Оркестр». Створи разом із друзями оркестр за допомогою дитячих музичних інструментів.

Пофантазуй і уяви звучання зображених інструментів оркестру в кольорах.

20. БАЛЕТ-КАЗКА

Диво театру створюється не тільки грою акторів, музикою, танцем, але й красивими костюмами та гримом. Завдяки гриму ми можемо побачити перетворення актора на казкового персонажа.

Розглянь грим акторів балету-казки. Чи нагадують танцівники-гноми маленьких казкових дідусів?

Пофантазуй і створи образи казкових гномів.

Сім братів-малярів
фарбували ліс і дім.

Ці веселі добрі гноми
дітлахам усім відомі.

Варіант 1. Пригадай, як пишуться вивчені літери, і перетвори їх на веселих гномів.

Варіант 2. Перетвори кольорові плями на веселих гномів. Знайди теплі і холодні кольори. Яких плям більше — теплих чи холодних кольорів?

Згадай сім кольорів веселки і сім нот.

21. ВЕСЕЛИЙ МАНДРІВНИК НА ОПЕРНІЙ СЦЕНІ

Помандруймо до музичного театру, який називають оперою. Там кожен персонаж має власну пісню, яка відповідає його характеру. Її називають **арією**. Арію можуть виконувати різні співацькі голоси: чоловічі, жіночі й навіть дитячі.

Г. Гриневич. Опера-казка «Плескачик». Арії героїв опери.

Який характер арій? Які співацькі голоси звучать?

Барвик і Лясолька вирішили заспівати арії з опери «Колобкові мандри». Поміркуй, чи правильно вони обрали казкових персонажів? Поясни.

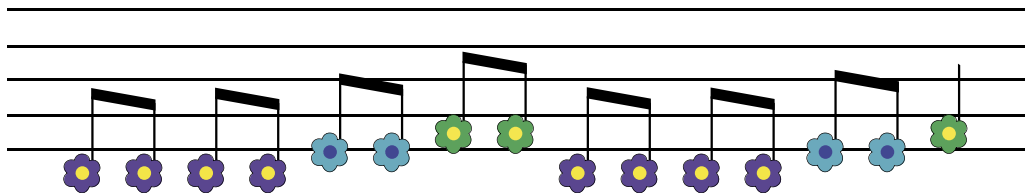
Опера — спектакль, зміст якого розкривається за допомогою співу та гри оркестру.

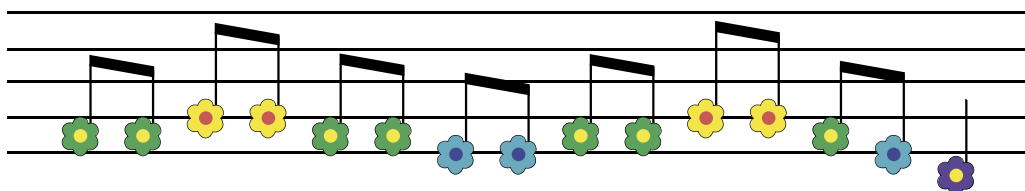

АРІЯ ТІСТА З ОПЕРИ-КАЗКИ «КОЛОБКОВІ МАНДРИ»

Музика Н. Барабаш

Я вте -чу, вте-чу із ді-жки і не бу-ду ко-лоб-ком.

Під-ве-дусь мер-щій на ніжки і бі -гом, бі-гом, бі-гом.

Поміркуй, якими голосами можуть заспівати свої арії персонажі опери-казки про Колобка. Які інструменти можна використати для супроводу пісні Зайчика, Лисички, Ведмедя та Вовка?

Зіграйте з друзями казку «Колобкові мандри» в ролях. Заспівай арію із цієї опери.

21. ВЕСЕЛИЙ МАНДРІВНИК НА ОПЕРНІЙ СЦЕНІ

Художники майстерно оздоблюють сцену для опери чи балету, драматичної або лялькової вистави. Вони малюють декорації, завдяки яким ми дізнаємося, де й коли відбувається дія. Приміром, у хатинці чи на квітковій галявині, у старовинному замку чи на площі сучасного міста.

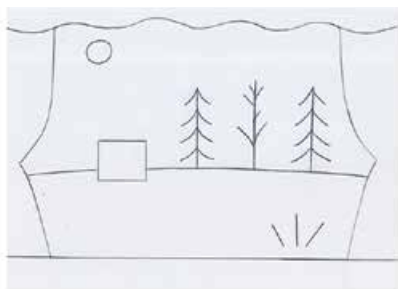
Декорації — художнє оформлення сцени — допомагають зрозуміти зміст вистави.

Опиши, як оформлено сцену. Де і коли відбувається вистава? Як це можна визначити за декорацією? Пофантазуй і уяви, якими мають бути декорації, якщо дії відбуваються в дрімучому лісі, святковому залі палацу.

Створи декорацію до опери-казки «Плескачик».

Визнач, що на сцені розміщено ліворуч, а що — праворуч, що — ближче, а що — далі.

Придумай декорацію до вистави-казки «Рукавичка».

22. ВЕСЕЛИЙ МАНДРІВНИК У ТЕАТРІ ТА КІНО

В опері актори розмовляють із глядачами мовою музики. Зі сцени лунають різні голоси. Групи з кількох виконавців утворюють **ансамбль**. Коли ж співають багато музикантів — звучить **хор**.

Створи разом із друзями власну оперу-казку. Розподіть ролі: Колобок — хлопчик, Лисичка — дівчинка. Пісні інших персонажів заспівайте ансамблем.

Колобок: «На сметані мішаний, на віконці студжений, в мене кругленький бочок. Я — *веселий Колобок*».

Ведмідь: «Я волохатий, клишоногий, мед люблю і сплю в барлозі».

Вовк: «Я сірий та ікластий і можу вівцю вкрасти».

Лисиця: «Я руда, низького зросту, хитра я і довгохвоста».

Зайчик: «У мене швидкі лапки й куций хвіст, а також довгі вушка й чорний ніс».

Казку про Колобка можна подивитися у мультфільмах. Цікаво, які ж чарівні перетворення відбудуться з ним завдяки мові кіно.

Музика і вірші *О. Шевченка*. М/ф «Колобок» із серії «З любов'ю до дітей», фрагменти з мультфільмів про Колобка.

Чим відрізняються мультфільми про Колобка? Порівняй його пісеньки з різних фільмів (характер, темп, супровід). Яка з них тобі більше сподобалася?

На дозвіллі разом з дорослими переглянь в Інтернеті різні мультфільми про Колобка. Підспівуй героєві.

22. ВЕСЕЛИЙ МАНДРІВНИК У ТЕАТРИ ТА КІНО

Завітаймо до лялькового театру, де головними героями вистав є ляльки.

Ляльками-акторами керують талановиті люди — **ляльководи**. Вони прикріплюють ляльок на руку або паличку.

Художник театру ляльок створює персонажів відповідно до характеру кожного з них.

Якою має бути лялька, щоб її було добре видно зі сцени в театрі? Поміркуй, як ляльки рухаються.

Найвиразнішим елементом ляльки-актора є голова. Її можна пошити з тканини, хутра або зліпити з пластиліну. Ти можеш самостійно або з допомогою дорослих створити свій маленький пластиліновий театр ляльок.

Зліпи з пластиліну одного з персонажів казки «Колобок». Готову фігурку прикріпи до олівця.

Уяви, що Колобок не зустрів Лисички в лісі. Придумай інше закінчення казки й за бажання намалюй нову пригоду веселого мандрівника.

23. КАЗКОВІ РОЗПОВІДІ

Оркестр завдяки особливому звучанню музичних інструментів може передати характери казкових персонажів: добрих і злих, веселих і сумних.

Наприклад, звуками арфи можна передати плескіт хвиль річки, якою мандрує Івасик-Телесик.

М. Сільванський. Музична казка «Івасик-Телесик» (фрагменти — теми Івасика-Телесика, Змії, плескоту хвиль і передзвону молотів ковалів).

Як за допомогою музики зображено сміливого Івасика-Телесика, злу Змію?

Обери із запропонованих слів ті, що характеризують мелодію кожного персонажа.

грізна

таємнича

весела

прозора

гучна

тиха

бадьора

ніжна

дзвінка

арфа

Люлі-люлі, Телесику,
наварила кулешику,
буду тебе годувати,
весну красну прославляти!

Придумай мелодію до вірша. Поміркую, який має бути її характер. Заспівай пісню у відповідному настрої. Який темп виконання ти обереш?

Швидко

Помірно

Повільно

Темп – це швидкість виконання музики.

Обери інструменти для героїв музичної казки: злої Змії, лагідної матусі, відважного Івасика-Телесика. Пам'ятай: звучання інструменту має відповідати характеру персонажа.

Розкажи, що нового ти тепер знаєш про можливості оркестру.

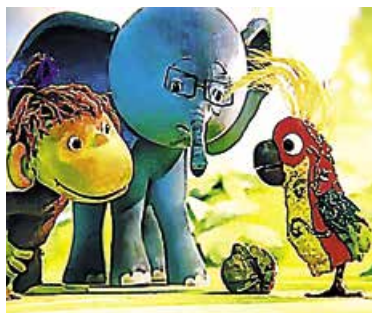

23. КАЗКОВІ РОЗПОВІДІ

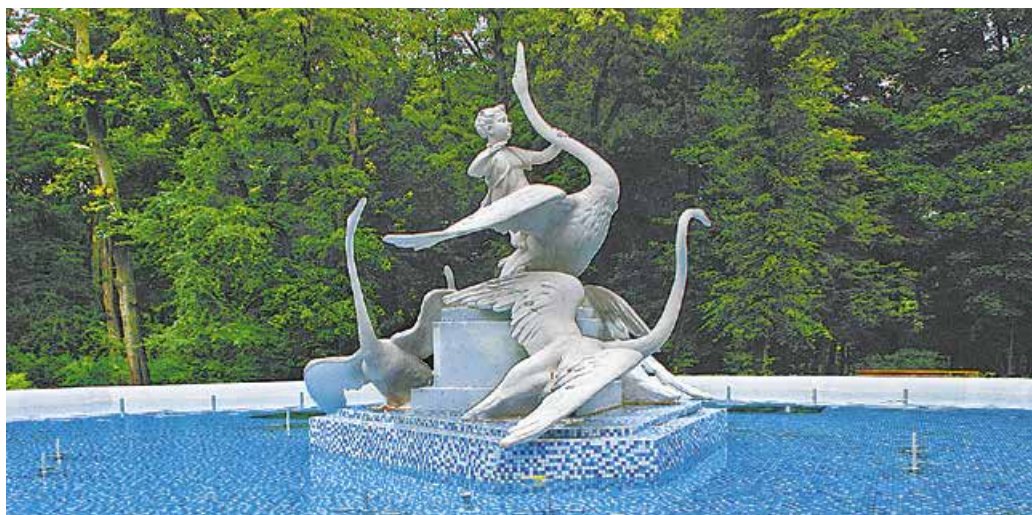
Завдяки кіноекрану казка «оживає». Героями багатьох мультфільмів можуть бути намальовані ляльки або спеціальні ляльки-актори. Їх художники створюють із різноманітних матеріалів: пластиліну, глини й навіть паперу.

Пригадай мультфільми з акторами-ляльками.

Розкажи, героя якої казки відтворено у фонтані. Пофантазуй, яку музику можна почути у струменях води — веселу чи сумну.

М/ф «Потяг у казку» із серії «З любов'ю до дітей».

Яких героїв казок ти впізнаєш у мультфільмі?

Героїв дитячих мультфільмів можна намалювати олівцями або фарбами, створити за допомогою пластиліну чи комп'ютера.

Намалюй або виліпи одного з героїв казки «Івасик-Телесик» (художні матеріали за вибором).

Чим відрізняються мальовані та лялькові мультфільми?

24. КАЗКОВІ РОЗПОВІДІ

Сьогодні ти знову потрапиш у музичну казку. Головним її героєм буде чарівна весняна квітка — пролісок. Люди полюбили його за ніжність і красу.

Пригадай кольори та звуки весни. Який настрій вони викликають?

М. Чембержі. Казка про синій пролісок.

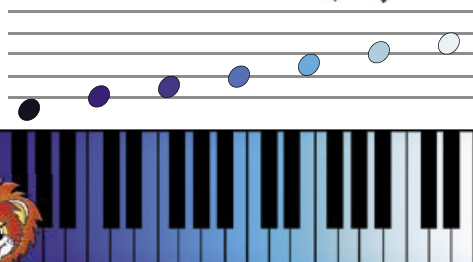
Скільки музичних інструментів виконували твір? Який з них виконує мелодію тендітного проліска? Як завдяки лише музиці можна зрозуміти зміст казки?

Щоб передати в музиці ніжність і лагідність, композитор використовує **високий регістр**. Ці звуки можна порівняти зі світлими кольорами. Для відтворення суворості та грізності музика звучить у **низькому регістрі**. Звуки подібні до темних кольорів.

фортепіано

24. КАЗКОВІ РОЗПОВІДІ

Навесні на галявині з'являються перші квіти — тендітні проліски, у горах — яскраві крокуси.

Які дерева зображені більшими і яскравішими?

Предмети, розташовані на передньому плані картини, виглядають більшими і яскравішими.

На задньому плані, навпаки, — меншими і не такими яскравими.

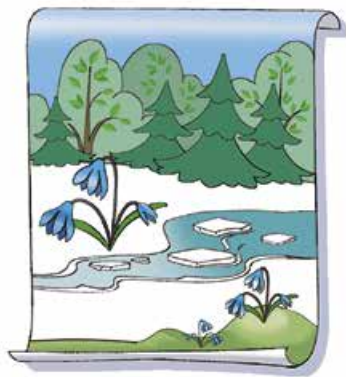
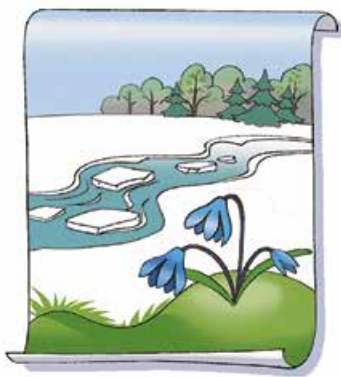

Якого кольору первоцвіти на світлинах? Знайди з-поміж них проліски.

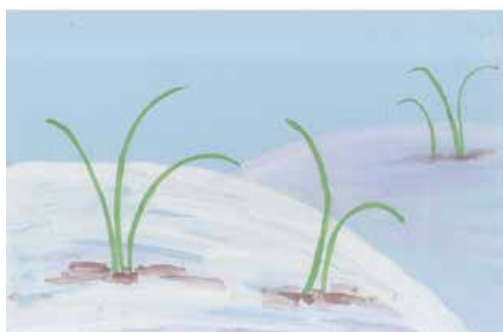
Який малюнок Лясолька виконала правильно. Чому?

На тонованому папері намалюй первоцвіти (гуаш).
Варіант 1

Варіант 2

Не зривай первоцвіти! Бережи природу!

Які кольори переважають у природі навесні?

25. КРАСА І ЗДОРОВ'Я

Відомо, що весела енергійна музика піднімає настрій і бадьорить, а повільна й тиха — заспокоює. Люди слухають музику, щоб покращити настрій, зняти втому, поліпшити своє здоров'я.

Ф. Шуберт. Вечірня серенада. Ж. Бізе. Марш Торедора з опери «Кармен».

Який характер прослуханої музики? Як вона впливає на твій настрій?

Для здоров'я корисно займатися спортом. Деякі види спорту (художня гімнастика, фігурне катання, синхронне плавання) пов'язані з музикою.

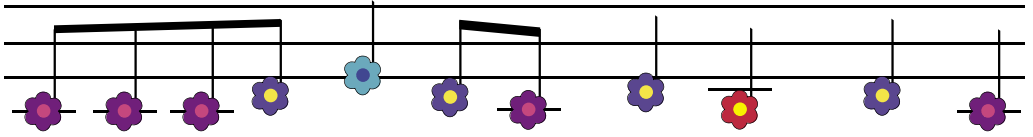
М/ф «Крижане серце» (фрагмент з фігурним катанням).

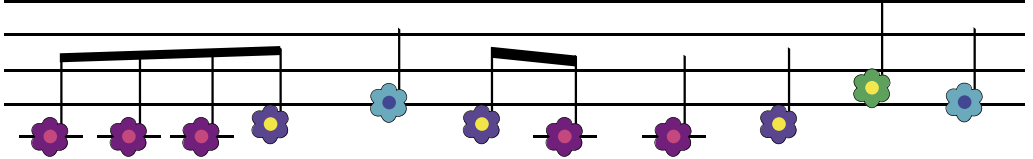
ПІСНЯ ПРО ЗАРЯДКУ

Музика *О. Янушкевич*

Слова *М. Ясакової*

Роз-бу-ди-ло со-неч-ко нас з то - бо - ю

По - ве - ло нас со-неч-ко за со-бо-ю.

Пісню може виконувати одна людина — **соліст**, а може – хор.

Поміркуй, який фрагмент пісні про зарядку може виконувати соліст, а який — бажано співати хором.

З допомогою дорослих добери бадьюру музику для виконання ранкової зарядки.

25. КРАСА І ЗДОРОВ'Я

Як образотворче мистецтво впливає на людину? Звичайно, насамперед кольором. Один колір може заспокоїти, інший — роздратувати.

Наприклад, у кімнаті, де панують темні та холодні кольори, людина почуває себе пригніченою.

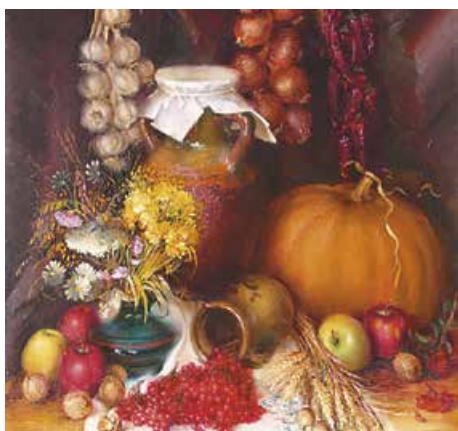
Теплі і світлі кольори, навпаки, надають святковості, радості. **Жовтий** і **помаранчевий** ніби зігрівають, посилюють гарний настрій. **Червоний** — дуже активний, він збуджує.

Які кольори переважають на ілюстраціях? Який настрій вони в тебе викликають?

Відомо, що на здоров'я людини, окрім спорту, впливає правильне харчування. Тому завжди, й особливо навесні, слід вживати багато овочів і фруктів. Нерідко художники зображують їх на картинах.

Назві зображені на картинах овочі й фрукти. Визнач кольори, які переважають.

Роздивись композиції, які створили твої однолітки. Пофантазуй, виготов смачну й корисну композицію.

Удома створи фруктові композиції, які викликають апетит. Пригости смачною красою рідних і друзів.

26. ВЕЛИКОДНІ ДИВА

На радісну весняну пору припадає одне з найвеличніших свят — Великдень. Не можна уявити його святкування без **писанки** — розмальованого візерунками яйця.

Що відбувається на картині? Де це відбувається? Як одягнені зображені жінки та діти? Як прикрашена до свята оселя?

Розкажи про свято Великдень за картиною.

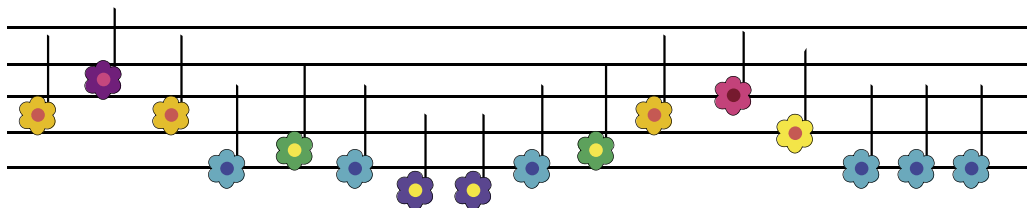
Який настрій панує? Як вітаються люди? Яка музика дзвонів лунає з церкви? Опиши народні костюми, в які одягнуті українці.

Поцікався, як святкують Великдень у твоєму рідному краї.

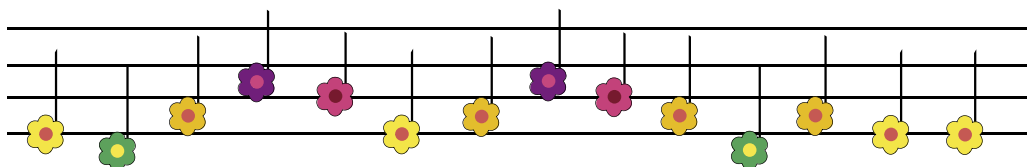

ПИСАНКА

Музика *М. Катричка*, слова *В. Кленця, Н. Андрусич*

Не-су по-двір'-ям пи-сан-ку гар-не-сень-ко роз-пи-са-ну,

у ме-не на до-лонь-ці во-на не-на-че сон-це.

Порівняй настрої пісні з настроями, що панують на картинах.

Мелодія пісень складається з окремих частин — фраз.

Музична фраза — це закінчена музична думка.

На дозвіллі придумай власну пісеньку на вірші С. Жупанина. Подаруй її любій матері.

Ввечері матуся нас чарує,
писанки на виставку малює.
Віск черпає пищиком із блюдця,
очі мами лагідно сміються.

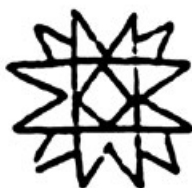

26. ВЕЛИКОДНІ ДИВА

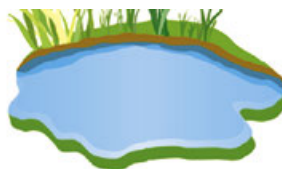
З давніх-давен на Великдень українці розмальовували писанки. Їх прикрашали красивими візерунками, прадавніми знаками.

сонце

ружа

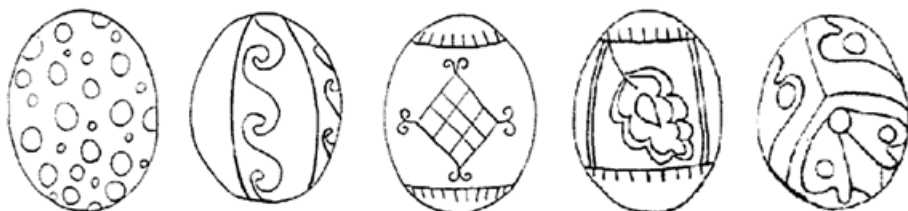

вода

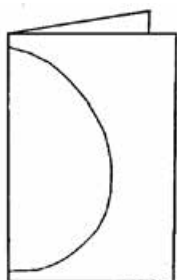
Які візерунки намальовані на писанках? Які кольори переважають?

Розглянь, як можна розмістити знаки на писанках.

Створи Великодню писанку.

Варіант 1. Виріж писанку з кольорового паперу. Прикрась її красивим візерунком (*аплікація*).

Варіант 2. Намалюй ескіз писанки за зразком або власним задумом.

Подаруй свою писанку з кольорового паперу друзям.

27. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Люди здавна оточували себе красою. Вони співали пісні, прикрашали одяг. Мистецтво, створене народом, не має автора і називається **народним**.

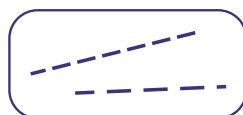
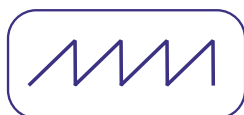
Колискова (обробка А. Авдієвського). Я. Степовий.
Колискова.

Хто виконує колискові? Яка з них вокальна, а яка — інструментальна?

Знайди ритми на картині, відтвори ритм колискової. Яка з ліній відповідає за характером мелодії колискової?

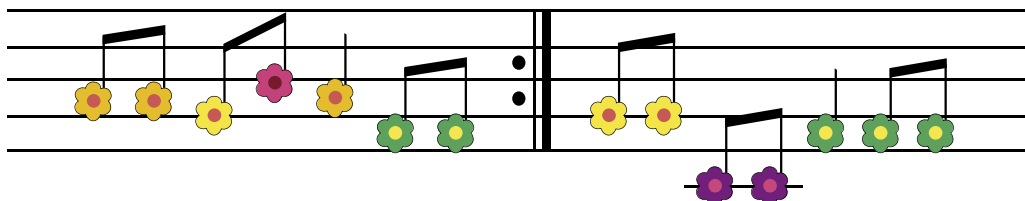

Які українські народні пісні ти знаєш? Заспівай улюблену пісню.

ВИЙДИ, ВИЙДИ, СОНЕЧКО

Музика і слова народні

Вийди, вийди, со-не-чко, на на-ше по - двір'ячко.
 на ді - до- ве по-ле-чко,
 на ба- би-не зі-лля-чко,

Співаючи веснянку, чітко вимовляй слова. Між музичними фразами не забувай брати дихання.

Українська народна пісня «Сонечко» (обробка В. Барвінського).

Чи впізнаєш ти мелодію? Як змінилася народна пісня? Який настрій музичного сонечка?

Розкажи друзям про народну творчість.

27. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

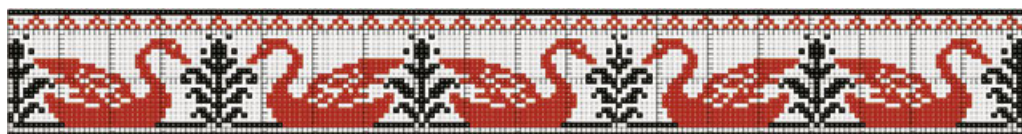
Усе, що нас оточує, — посуд, меблі, одяг — майстри робили не лише зручним, а й красивим. Вишиванки — це також народна творчість.

Як майстри прикрасили сорочки-вишиванки?

Звичайні речі можна перетворити на витвори мистецтва, якщо оздобити їх **орнаментом**.

В орнаменті всі елементи ритмічно повторюються. Вони можуть бути різними за розміром, формою та кольором.

Знайди орнаменти, які прикрашають український одяг.

Створи орнамент для розпису своєї чашки. Пальчиком утвори відбитки-ягідки, пензликом домалюй гілочки та листочки.

Варіант 1

Варіант 2

Розглянь орнаменти на різних речах удома. Розкажи, з яких елементів вони складаються.

28. НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ІГРАШКИ

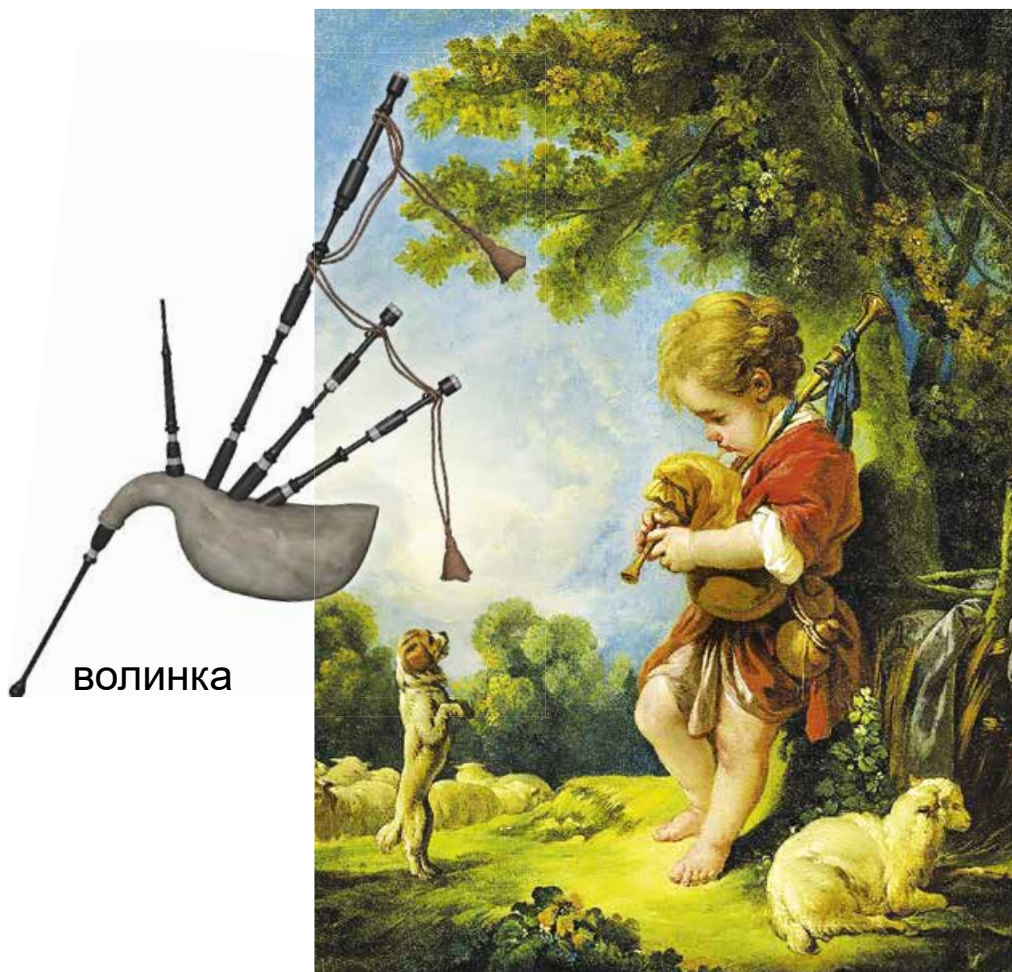
Народну музику виконують на різних музичних інструментах. У багатьох народів Європи набула популярності волинка. Українці називають цей інструмент коза або дуда.

Гра на волинці (дуді). Й. С. Бах. Волинка.

Як у музиці відтворено звучання волинки?

ВОЛИНКА

Українськими народними музичними інструментами є бандура, сопілка, бубон та інші.

До народних інструментів належать також свищики. Завдяки цим іграшкам діти висвистували, як соловейки, зозульки, синички та інші пташки. Такими свищиками в Україні колись закликали весну.

бандура

З яких матеріалів виготовлені свищики на світлинах? Як ти гадаєш, чому?

Придумай до вірша про весну мелодію. Заспівай її із власним супроводом.

У нашому дворі стоїть весна така,
що навіть зацвіла мітла сніговика!

Анатолій Костецький

Звуки «с», «ш» співай коротко й чітко!

Якщо в тебе вдома є свищики, разом із друзями створи весняний пташиний хор.

28. НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ІГРАШКИ

Багато народних майстрів захоплюються виготовленням та оздобленням іграшок. Іграшки створюють із соломи, шиють із тканини, вирізають із дерева, ліплять із глини.

Визнач, з якого матеріалу зроблено іграшки.

Які іграшки подобаються тобі найбільше? Чому? Поміркуй, як вигляд іграшки залежить від матеріалу, з якого її виготовлено. Як залежно від цього її можна прикрасити орнаментом?

Однією з улюблених дитячих іграшок здавна були дерев'яні або глиняні свищики. Вони часто мали форму пташки, дзвінко свистіли чи тьохкали.

Яких тварин ти впізнаєш у фігурках свищиків? Як вони оздоблені?

Виліпи з кольорового пластиліну весняну іграшку-свищика та прикрась її.

Чи є серед твоїх іграшок народні? Розглянь, як вони прикрашені.

29. МИТЦІ-ПРОФЕСІОНАЛИ

Музика може народжуватися під впливом різних почуттів. Наприклад, від споглядання краси природи або під час слухання цікавих казок. Її створюють професійні музиканти — **композитори**. Музикантів, які виконують вокальну та інструментальну музику, називають **виконавцями**.

К. Стеценко. Опера-казка «Лисичка, Котик і Півник» (пісні Котика, Півника, Лисички).

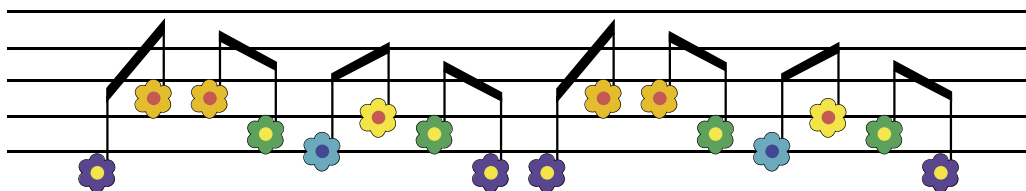
Як композитор завдяки музиці передав характери винахідливого Котика, довірливого Півника, хитрої Лисички?

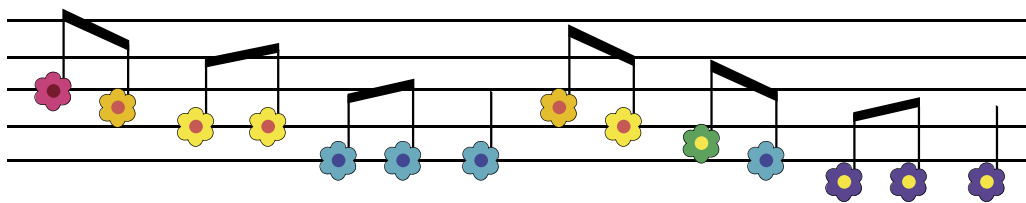

УЗЯЛА ЛИСИЧКА СКРИПКУ

Музика А. Філіпенка Слова О. Журливої

У - зя - ла ли - сич - ка скрипку, сі - ла з но - та - ми під лип - ку,

і то - не - сень - кий смичок гра - є, гра - є го - па - чок.

Виконуючи пісню, слідкуй за чітким промовлянням закінчень фраз.

Яку лисичку змальовано в пісні? У якому темпі її краще виконувати? З якою гучністю? Уяви себе виконавцем і придумай рухи до пісні відповідно до її змісту.

Роздивись малюнок на с. 114. Яка з лисичок відповідає пісні, а яка — опері-казці? Як зображено різних за характером лисичок?

Хто такий композитор? Порівняй характери лисичок із пісні А. Філіпенка «Узяла Лисичка скрипку» та опері-казки К. Стеценка «Лисичка, Котик і Півник».

29. МИТЦІ-ПРОФЕСІОНАЛИ

Красу навколо нас створюють люди різних художніх професій. **Художники** пишуть картини за допомогою фарб та олівців. **Скульптори** створюють об'ємні зображення людей і тварин з різних матеріалів (глини, каменю, металу) — скульптури.

Роздивись скульптури котиків. Який з них тобі подобається найбільше? Який прикрашений візерунками? Поміркуй, якою за розміром може бути скульптура в парку чи на площі, а якою — в музеї.

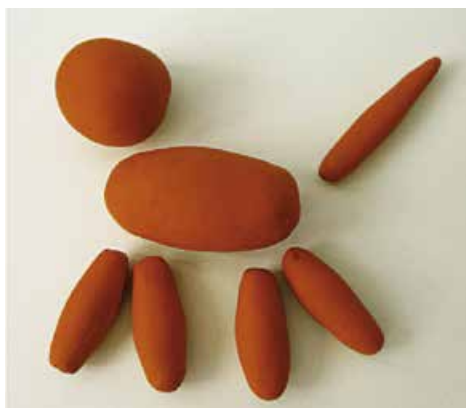

Зліпи з пластиліну або солоного тіста котика.

Щоб створити скульптуру тварини, спочатку визнач, з яких основних частин складається її тіло. Розміри частин тіла також мають бути узгоджені між собою.

Які скульптури тобі відомі? Де вони розташовані?

30. СТВОРЮЄМО КРАСУ

Відвідуючи концерти, ти можеш побачити, що перед оркестром чи хором стоїть людина з паличкою. Це — **диригент**. Його праця дуже відповідальна. Від його рухів залежить злагодженість звучання великого колективу музикантів — оркестру чи хору.

Зверни увагу на виразні рухи диригента. Під час хорового співу уважно стеж за руками вчителя або вчительки.

Гра «Оркестр». Створи разом із друзями маленький оркестр. Оберіть диригента, музичні інструменти. Заграйте ритм, змінюючи темп за рухами диригента.

	7 ▭▭ 7 ▭▭ 7
	7 ▭ 7 ▭ 7 ▭ 7 ▭ 7 ▭
	7 7 7 7 7

Виконай разом із друзями улюблену пісню. Для цього оберіть диригента, соліста й учасників хору.

М. Лисенко. Хор «А вже весна» з опери «Зима і Весна».

Як відтворили весняний настрій музичні колективи — оркестр і хор? Звучання яких інструментів оркестру ти впізнаєш?

Чи відповідає настрою картини прослуханій музиці?

Порівняй різні музичні колективи — хор та оркестр. В якому з них тобі хотілося би брати участь?

30. СТВОРЮЄМО КРАСУ

Пора цвітіння дерев завжди зачаровувала художників. Як багато гарного настрою вона дарує нам усім — і дорослим, і дітям!

Які почуття викликає в тебе картина? Які кольори використали художники? Доведи, що на картині зображено весну.

Якими кольорами ти намалюєш ніжну квітучу гілочку весняного дерева? Якими будуть квіти на ній? Який колір ти вибереш для стовбура? Пригадай, як зробити будь-який колір світлішим.

Намалюй квітучу гілочку яблуні на тонованому папері (*гуаш*). Роздмухуючи пляму, спочатку утвори гілочку. Потім намалюй цвіт пальчиком, змоченим у білу фарбу, а листочки — у зелену.

Варіант 1

Варіант 2

Під час прогулянок поспостерігай за квітучими деревами, помилуйся їх красою для створення гарного настрою.

31. ДО ВЕРШИН МАЙСТЕРНОСТІ

Щоб стати справжнім митцем, потрібно багато й наполегливо вчитися. Композитори, диригенти, музиканти-виконавці вчать у спеціальних навчальних закладах — музичних школах, академіях.

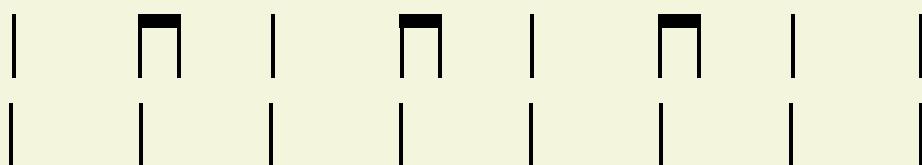
К. Дебюссі. Доктор Gradus ad Parnassum (Шлях до Парнасу). *Н. Нижанківський.* Івасько грає на чельо.

Як композитори «розповіли» про маленьких музикантів, що вправляються в грі на інструментах? Поміркуй, чого навчаються дівчатка на картинах.

Робота в парах. Уявляючи себе в ролі музиканта-професіонала, виконай із однокласником (однокласницею) ритмічну послідовність на ударних інструментах.

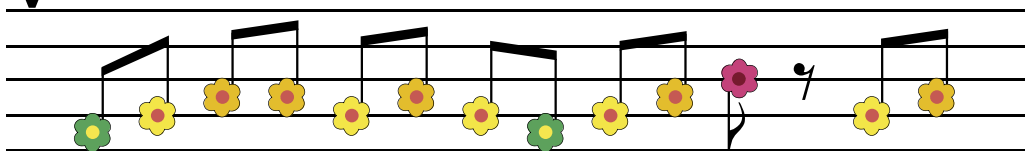

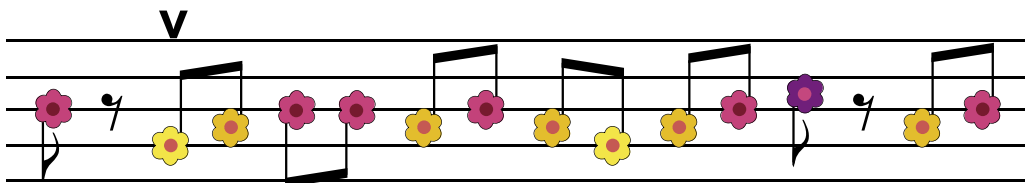
УРОК

Музика *Т. Попатенко*

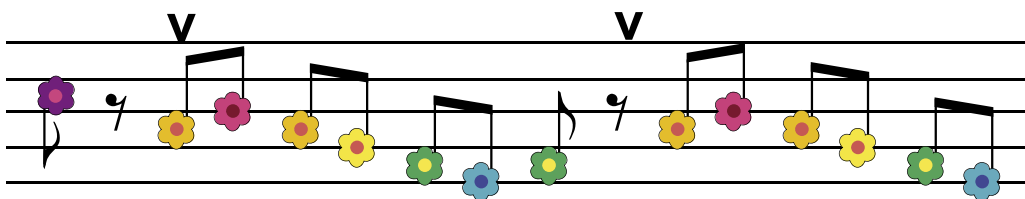
Слова *М. Івенсен*

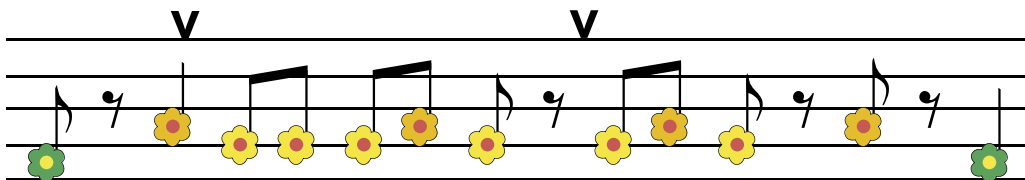
Хмарка в не-бі, а по лу - зі, по тра-ві — тіль-ки

-ве. Ляльки вчать у- важ-но бук-ви: «А-бе-ве, а - бе-

-ве». Віт-ре, нам не за-ва -жай і сто-рін-ки не гор-

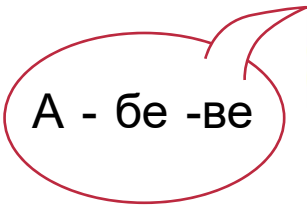
-тай. Ти слів не роз-бе-реш, тіль-ки всіх зі - б'єш.

Виконай разом з друзями пісню в ролях.

Що потрібно робити, щоб стати музикантом-професіоналом? На якому інструменті ти бажаєш грати?

31. ДО ВЕРШИН МАЙСТЕРНОСТІ

Художники навчаються у спеціальних навчальних закладах — художніх школах та академіях. Тут вони набувають майстерності створення картин, скульптур.

За допомогою різних художніх засобів митці показують довкілля в усій його красі. Нерідко вони фантазують, створюючи вигаданий світ.

Порівняй зображення. Яке з них реальне, а яке — вигадане, мов казкове? Які кольори використали художники? На якому з намальованих півників є орнамент?

Намалюй чарівного птаха на калині. Прикрась його яскравими візерунками.

Дізнайся, хто з твоїх близьких і знайомих навчався в музичній або художній школі.

32. МИСТЕЦЬКА ПОДОРОЖ ДО ЄВРОПИ

Давайте познайомимося з мистецтвом різних європейських країн. Помандруймо до однієї із сусідніх країн — Польщі.

Улюбленим танцем поляків є **полонез**. Рухи пар, що танцюють, плавні, хода помірна і велична.

Ф. Шопен. Полонез.

Визнач характер танцю. З ким ти хочеш виконати цей парний танок?

Завітаймо до сонячної Італії. Ця країна знаменита на весь світ своїми геніальними художниками й оперним мистецтвом.

Італійська народна пісня «Санта Лючія».

Який характер пісні? Чи відповідає він настрою картини?

У багатьох європейських країнах набула поширення весела пісенька про каченят. Співаючи її різними мовами, діти залюбки танцюють, уявляючи себе кумедними каченятами.

Т. Вернер. Танок маленьких каченят (виконання дітей різними мовами).

Придумай танцювальні рухи до музики.

М/ф «Танок маленьких каченят».

Поцікався, хто з твого оточення відвідував європейські країни.

32. МИСТЕЦЬКА ПОДОРОЖ ДО ЄВРОПИ

Подорожуючи різними країнами, ми часто купуємо подарунки на згадку — сувеніри. У цих виробках відображено художні традиції різних народів.

Італія

Болгарія

Швеція

Норвегія

Франція

Розглянь, із яких матеріалів виготовлені сувеніри.
Що ти знаєш про ці країни?

Серед українських сувенірів поширені писанки, вишиті рушники, ляльки в національних костюмах, яскраво розписані вироби з дерева або глини — коники, баранчики тощо.

Створи український сувенір, прикрась його й подаруй другові або подружці з європейської країни.

Організуйте виставку-ярмарок зі своїх кращих робіт. Придумайте рекламу, виготовте цінники.

ПЕРЕВІР СЕБЕ!

Завдання Лясольки:

1. Пригадай і виконай вивчені пісні. Яка з них стала твоєю улюбленою? Заспівай її.
2. Назви музичні інструменти. Обери українські народні інструменти для ансамблю.

3. Які ти знаєш танці? Який танець подобається тобі найбільше?
4. Порівняй оперу й балет: знайди спільне та відмінне. Наведи приклади з прослуханих творів.

Завдання Барвика:

1. Назви інструменти художника.

2. З яких матеріалів виготовляють народні іграшки?
3. Знайди серед ілюстрацій орнамент.

4. Чим картини відрізняються від скульптур?

Завдання Лясольки та Барвика:

1. Добери до картин музичні твори, подібні за настроями.

2. Які види театру ти знаєш?

3. Розклади слова у відповідні мистецькі скрині. Яке слово «зайве»?

декорація

хор

опера

театр

скульптура

ритм

балет

орнамент

оркестр

мультфільм

композитор

диригент

колір

музична

образотворча

театральна

4. Визнач настроїв сонечок і пригадай музичні твори з подібними настроями.

СЛОВНИЧОК

Абетка Лясольки

Диригѐнт — керівник оркестру, хору.

Музичні звуки — звуки, які співають або виконують на музичних інструментах. Звуки бувають високі та низькі, довгі та короткі, гучні й тихі.

Композитор — людина, яка створює музику.

Мелодія — основа, душа музики.

Оркестр — великий колектив музикантів.

Пісня — музичний твір, призначений для співу.

Соліст — співак, музикант або танцюрист, який один виконує сольну партію (соло).

Танець — вид мистецтва, рухи під музику.

Темп — швидкість виконання музики: рухливо, повільно, помірно.

Хор — великий колектив співаків.

Абетка Барвика

Кольорі:

основні: жовтий, червоний, синій;

похідні: зелений, оранжевий, фіолетовий;

тєплі: жовтий, оранжевий, червоний;

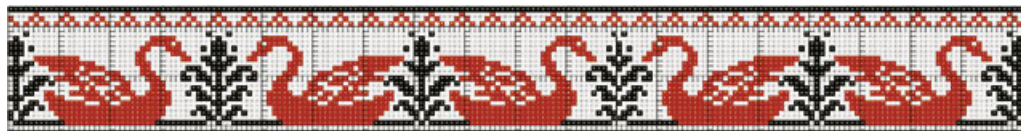
холóдні: блакитний, синій, фіолетовий.

Палітра — спеціальна дощечка, на якій художники змішують фарби.

Орнамент — візерунок, що повторюється, яким прикрашають різні предмети і споруди.

Худóжник — людина, яка малює картини.

Скúльптор — людина, яка створює об'ємні зображення з різних матеріалів (глини, каменю, металу).

Абетка Лясольки та Барвика

Балёт — вистава, зміст якої розкривається за допомогою танцювальних рухів під музику.

Декорація — художнє оформлення сцени до вистави.

Опера — спектакль, зміст якого розкривається за допомогою співу та гри оркестру.

Ритм — чергування коротких і довгих звуків у музиці; повторення або чергування кількох елементів в образотворчому мистецтві, зокрема в орнаменті.

Театр — вид мистецтва, а також місце, де відбувається театральна вистава.

НОТНИЙ ДОДАТОК

(текст для читання дорослих)

ПРИЛЕТІВ КОМАРИК

Музика народна

Слова *В. Гончарук*

Помірно

На-су - ну-ли хма-ри, приле - тів ко - ма - рик,
ка-же: «Бу-де дощ! Дуже силь-ний дощ!»

1

Насунули хмари, прилетів комарик,
каже: «Буде дощ! Дуже сильний дощ!» Дзз-з...

2

Бджілки це почули, залетіли в вулик —
«Буде сильний дощ! Дуже сильний дощ!» Дзз-з...

3

Заховались мушки в лопушка під вушком,
і почався дощ, дуже сильний дощ. Кап-кап-кап...

НА МІСТОЧКУ

Музика *А. Філіпенка*

Слова *Г. Бойка*

Жваво

Че- рез міст пе - ре - йти тре - ба нам, ма-ля- там,
щоб гри - би, щоб гри - би в лі - сі по-зби - ра - ти.

На міс - точ - ку вов - чик спо - чи - ва - є,
на мі - сто - чок ді - ток не пус - ка - є.

1

Через міст перейти
треба нам, малятам,
щоб гриби, щоб гриби
в лісі позбирати.
На місточку вовчик спочиває,
на місточок діток не пускає.

2

Він гарчить, він гарчить,
клацає зубами:
— Не пуцу, не пуцу
діток за грибами.
Вийшов козлик з зеленого гаю,
він сердито вовчику гукає:

3

— Заколю, заколю
я тебе рогами,
затопчу, затопчу
я тебе ногами.
Вдарив козлик вовчика рогами —
покотився він у воду прямо!

4

Ми йдемо, ми йдемо
мостом через річку,
несемо, несемо
козлику травичку.
Ой, спасибі, козлику рогатий,
що поміг нам вовчика прогнати.

УРОЖАЙНА

Музика народна

Слова *Н. Кукловської*

Жваво

О-сінь на-сту-пи-ла, яб-лук на-тру-си-ла.

Ось і груші, й сли-ви і смач-ні, й кра-си-ві.

Приспів:

Ой так, ой так, так, і сма-чні, й кра - си - ві.

1

Осінь наступила,
яблук натрусила.
Ось і груші, й сливи
і смачні, й красиві.
Ой так, ой так, так,
і смачні, й красиві.

2

А в городі густо
буряків, капусти.
Ой які врожаї
в нашім ріднім краї.
Ой так, ой так, так,
в нашім ріднім краї.

КАП-КАП-КАП

Музика і слова *Н. Май*

Хмарка біла - бі - ла в небі го-лу - бім

раптом потем - ні - ла і по - чув-ся грім.

Дощик не ба - рив - ся, він спі-вав пі - сні,

у вік - но на - стуку- вав ме - ні.

Приспів

Дощик ка-па - є зі стріхи: кап - кап - кап,

я сту - па-ю тихо - тихо: кап - кап - кап.

Сумно йти ме - ні по суші: кап - кап - кап,

я гу - ля-ю по ка - люжах: кап - кап - кап.

1

Хмарка біла-біла в небі голубім
раптом потемніла і почувся грім.
Дощик не барився, він співав пісні,
у вікно настукував мені.

Приспів

Дощик капає зі стріхи: кап-кап-кап,
я ступаю тихо-тихо: кап-кап-кап,
Сумно йти мені по суші: кап-кап-кап,
я гуляю по калюжах: кап-кап-кап.

2

Крапельки сріблясті, сонечка привіт,
умивають рясно цілий білий світ.
Всім навколо сумно, тільки я сміюсь,
я дощу ні краплі не боюсь.

Приспів

ПІСНЯ СНІГОВИКІВ

Музика і слова *Н. Рубальської*

Ми—ма - лі сні - го-ви - ки, злі - пле - ні зі
сні - гу. Сто - ї - мо ми у дво - рі
ді - тво - рі на вті - ху.

1

Ми — малі сніговики,
зліплені зі снігу.
Стоїмо ми у дворі
дітворі на втіху.

2

Тільки випаде сніжок —
мітли ми візьмемо
і доріжки у садку
жваво підметемо.

ПІСНЯ ПРО ЗАРЯДКУ

Музика *О. Янушкевич*

Слова *М. Ясакової*

1. Роз бу-ди-ло со- неч-ко нас зто-бо ю по-ве-ло нас со- неч-ко
за со-бою. хлоп-чи-ки йдів-чат-ка я і ти, ро-би-мо за-ряд-ку
раз, два, три раз, два, три раз, два, три ро-би-мо за-ряд-ку
раз, два, три!

2. Ручками до сонечка потягнулись,
Весело всі сонечку усміхнулись.
Плещемо в долоні я і ти,
Прокидайтесь, соні, раз-два-три.

ДВА ПІВНИКИ

Музика і слова народні

Швидко

Два пів - ни-ки, два пів - ники горох моло-

ти - ли, дві ку - рочки -чу-ба -рочки до млина но-

си - ли. Цап ме-ле, цап ме- ле, ко-за за-си-

па - є, а маленьке ко -зе -нят-ко на скрипочці

гра - є.

1

Два півники, два півники горох молотили,
дві курочки-чубарочки до млина носили.
Цап меле, цап меле, коза засипає,
а маленьке козенятко на скрипочці грає.

2

Танцюй, танцюй, зозуленько,
ніженьками туп, туп.
Татусенько з матусею
принесуть нам круп, круп.
А вовчок-сірячок з лісу виглядає,
на маленьке козенятко
скоса поглядає.

СНІЖИНКИ

Музика Я. Степового

Слова народні

Пожвавлено

Ми бі - лі - ї сні - жи - ноч - ки із не - ба ца - рини. Ле -

ге - нькі, як пу - ши - ноч - ки, ле - ті - мо всі сю - ди!

1

Ми — білії сніжиночки
із неба-царини.
Легенькі, як пушиночки,
летімо всі сюди!

2

Ось хмаронька сіренькая,
вона була наш дім,
ми з неї всі спустилися,
тут сядьмо, відпочнім.

3

Лягти на землю хочеться,
а вітерець лихий
все віє, розганяє нас,
нум, швидше полетім!

АРІЯ ТІСТА З ОПЕРИ «КОЛОБКОВІ МАНДРИ»

Музика Н. Барабаш

Я вте - чу, вте - чу із діж - ки і не бу - ду ко - лоб - ком.

Підведусь мерщій на ніжки і бігом, бігом, бі - гом.

1

Я втечу, втечу із діжки
і не буду колобком.
Підведусь мерщій на ніжки
і бігом, бігом, бігом.

2

Я солодке й пишне тісто
і на місці не всиджу,
в діжці темно, в діжці тісно,
я біжу, біжу, біжу!

ВИЙДИ, ВИЙДИ, СОНЕЧКО

Музика і слова народні

Рухливо, ласкаво

Вийди, вийди, сонеч-ко, на ді - до-ве полечко,
на ба-би - не зіл-ляч-ко, на на-ше по - двір'ячко.

1

Вийди, вийди, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко.

2

На весняні квіточки,
на маленькі діточки.
Тут вони граються,
тебе дожидаються.

УЗЯЛА ЛИСИЧКА СКРИПКУ

Музика А. Філіпенка

Слова О. Журливої

Швидко

У - зя - ла ли - сич - ка скрипку, сі - ла з но-та-
ми під лип - ку, і то - не-сень-кий сми-чок
гра - є, гра - є го - па - чок.

1

Узяла лисичка скрипку,
сіла з нотами під липку,
і тонесенький смичок
грає, грає гопачок.

2

Поспішають з лісу звірі —
зайченята темно-сірі,
ще й ведмедики біжать,
хочуть, хочуть танцювать!

УРОК

Музика *Т. Попатенко*

Слова *М. Івенсен*

Жваво

Хмарка в не-бі, а по лу-зі, по траві тільк пливе. Ляльки
вчать уважно букви: «А-бе-ве, а - бе - ве». Вітре,
нам не за-важай і сто - рінки не гор - тай. Ти
слів не роз-бе-реш, тільки всіх зі - б'єш.

2

Підійшло кача поважно,
підійшло: «Кря, кря, кря!»
І давай щипать відважно
корінець букваря.
Ти, кача, не заважай,
ляльок з толку не збивай.
Не «кря-кря-кря», а як?
«А-бе-ве» — ось так!

3

Ось коза стук-стук копитцем.
Тут хіба ждуть тебе?
— Я коза, я хочу вчиться
бе-бе-бе, бе, бе, бе! —
Ти, коза, не заважай,
ляльок з толку не збивай!
Не «бе-бе-бе», а як?
«А-бе-ве» — ось так!

4

Причепилося телятко,
і собі: «Му-му-му!» —
От телятко-недоглядко!
Що ти скажеш йому?

Ти, теля, не заважай,
ляльок з толку не збивай!
Не «му-му-му», а як?
«А-бе-ве» — ось так!

«Пісня першокласника». «Ой, ходила осінь».
«Святий Миколай». «Пролісок». «Писанка».
«Пісня про зарядку».

З М І С Т

Розділ I. Мистецтво — чарівне вікно у світ

4	1. Перший раз у перший клас	6
8	2. Мої друзі	10
12	3. Мое докiлля	14
16	4. Свiт навколо тебе	18
20	5. Ляльковi настрої	22
24	6. Дитячi захоплення	26
28	7. Осiннiй ярмарок	30
32	8. Моя Україна багата й гостинна	34
36	9. Краса рiдної землi	38
40	10. Веселковий дивограй	42
44	11. Рiзнi барви у природи	46
48	12. Зимовi ритми	50
52	13. Святковi перетворення	54
56	14. Зимовi свята	58
60	15. Радiйте! Свято йде!	62
	<i>Перевiр себе!</i>	64

Розділ II. Загадки художніх мов

66	17. Мандрi Країною Мистецтв	68
70	18. Зустрiч iз театром	72
74	19. Чарiвники балету	76
78	20. Балет-казка	80
82	21. Веселий мандрiвник на опернiй сценi	84
86	22. Веселий мандрiвник у театрi та кiно	88
90	23. Казковi розповiдi	92
94	24. Казковi розповiдi	96
98	25. Краса i здоров'я	100
102	26. Великоднi дива	104
106	27. Народна творчiсть	108
110	28. Народнi iнструменти та iграшки	112
114	29. Митцi-професiонали	116
118	30. Створюємо красу	120
122	31. До вершин майстерностi	124
126	32. Мистецька подорож до Європи	128
	<i>Перевiр себе!</i>	130
	Словничок	132
	Абетка Лясольки	132
	Абетка Барвика	133
	Абетка Лясольки та Барвика	134
	Нотний додаток	135

Навчальне видання

МАСОЛ Людмила Михайлівна
ГАЙДАМАКА Олена Василівна
КОЛОТИЛО Оксана Миколаївна

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Головний редактор *Наталія Заблоцька*. Відповідальна за випуск *Алла Кравченко*.
Обкладинка *Світлани Железняк*. Макет, художнє оформлення, верстка, підготовка
ілюстрацій до друку *Людмили Кузнецової*. Педагогічні малюнки *Оксани Колотило*.
Технічний редактор *Цезарина Федосіхіна*. Коректор *Любов Федоренко*.

Використані репродукції творів образотворчого мистецтва:

С. 6. *К. Жерард*. Моє місто. С. 8. *В. Волегов*. Діти; *А. Логінова*. Моя конячка.
С. 10. *В. Кірдій*. Гра. С. 11. *Д. Денисова*. З днем народження. С. 14. *О. Кваша*. Фрагмент
ілюстрації до книги Р. Скиби «Кожному по скибці». С. 16. *Ю. та Л. Шевченки*. Два
метелики. С. 18. *Ган Інъ-Сан*. Метелики. С. 20. *Д. Денжл*. Ляльковий лікар. С. 24. *І. Ліфшиц*.
Діти. С. 28. *Г. Тот*. Натюрморт. С. 30. *В. Тимошенко*. Натюрморт з чорнобривцями.
С. 32. *М. Тимченко*. Співуча Україна. С. 36. *М. Приймаченко*. Їде осінь на коні. С. 38. *О. Ко-
сар*. Осінь. С. 40. *О. Збруцька*. Райдуга. С. 42. *І. Буканов*. Райдуга. С. 46. *А. Дерен*. У човні.
С. 48. *Є. Галчинська*. Сніг іде. С. 54. *К. Головін*. Зимова дорога; *Ю. Пацан*. Зима.
С. 60. *І. Горобчук*. Вертеп. С. 58. *Л. Мартін*. Різдвяні листівки. С. 66. *І. Сколоздр*.
С. 67. *А. М'яке*. Цирк. Атлети, клоуни та мавпочка; *Ю. Мацик*. Клоуни. С. 76. *Л. Ї. Бале-
рина; Л. Афремов*. Балерина. С. 92. Фонтан «Івасик-Телесик» (м. Львів). С. 96. *М. Глущенко*.
Рожева весна. С. 100. *М. Тимченко*. С. 101. *К. Білокур*. Натюрморт з яблуками.
С. 102. *Н. Курій-Максимів*. Великдень. С. 109. *О. Вакуленко*. Ішли дівки через двір.
С. 110. *Ф. Буше*. Чабанець, що грає на волинці. С. 120. *В. Непийливо*. Яблуневий сад.
С. 122. *О. Ренуар*. Дівчата за фортепіано; *Е. Дега*. Урок танцю. С. 124. *В. Глущенко*. Півень
у квітах. С. 126. *Ф. Камерер*. Полонез. С. 127. *М. Глущенко*. Вечірня Венеція.

Формат 70×100/16. Ум. друк. арк. 11,7. Обл.-вид. арк. 11,53.
Тираж 184648 пр. Вид. № 1257. Зам. №

Видавництво «Генеза», вул. Тимошенка, 2-п, м. Київ, 04212.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 5088 від 27.04.2016.

Віддруковано у ТОВ «ПЕТ», вул. Ольмінського, 17, м. Харків, 61024.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4526 від 18.04.2013.

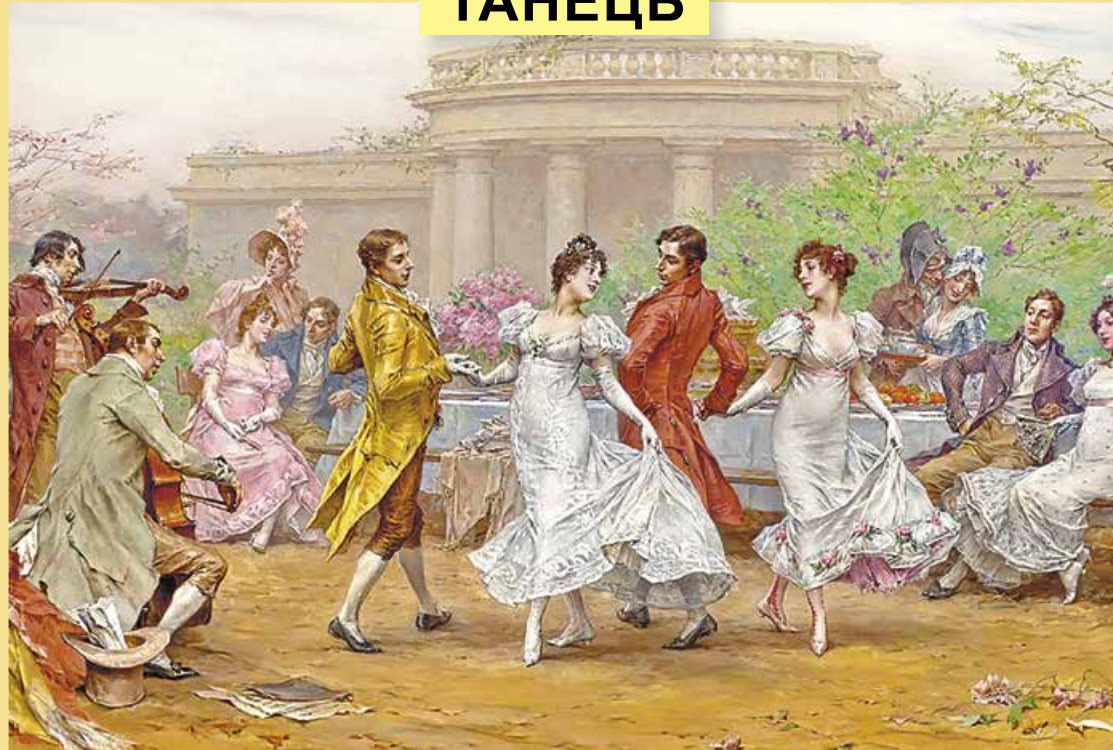
ПІСНЯ

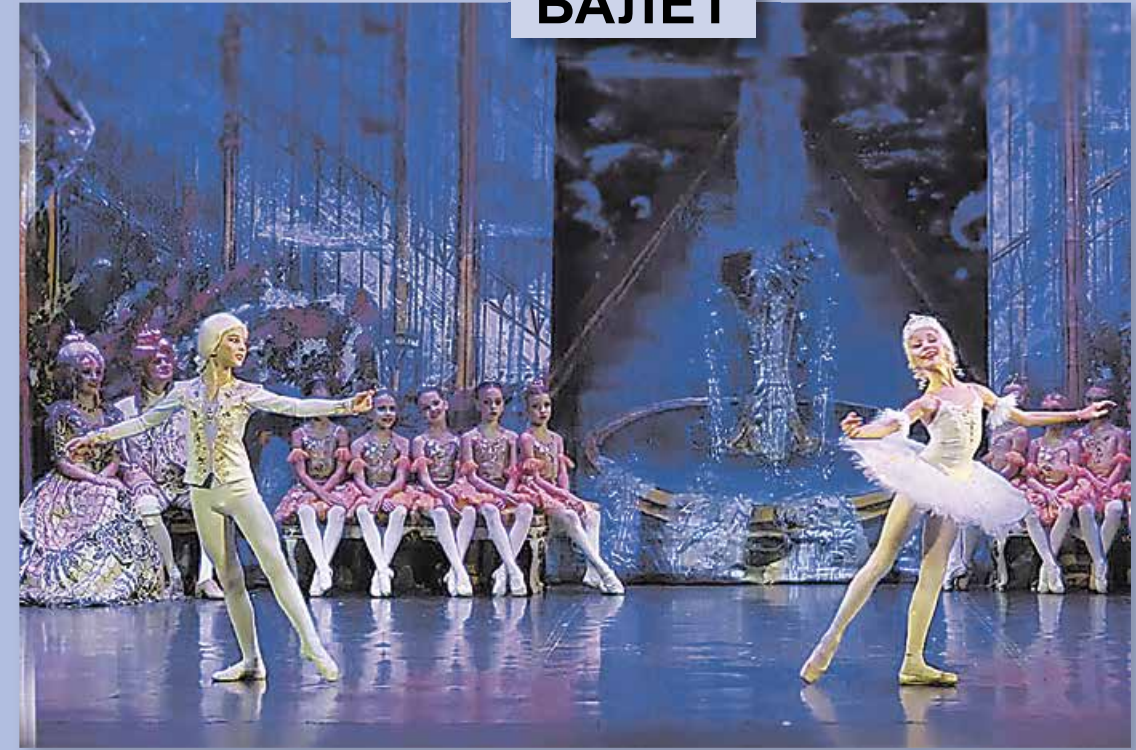
ОПЕРА

ТАНЕЦЬ

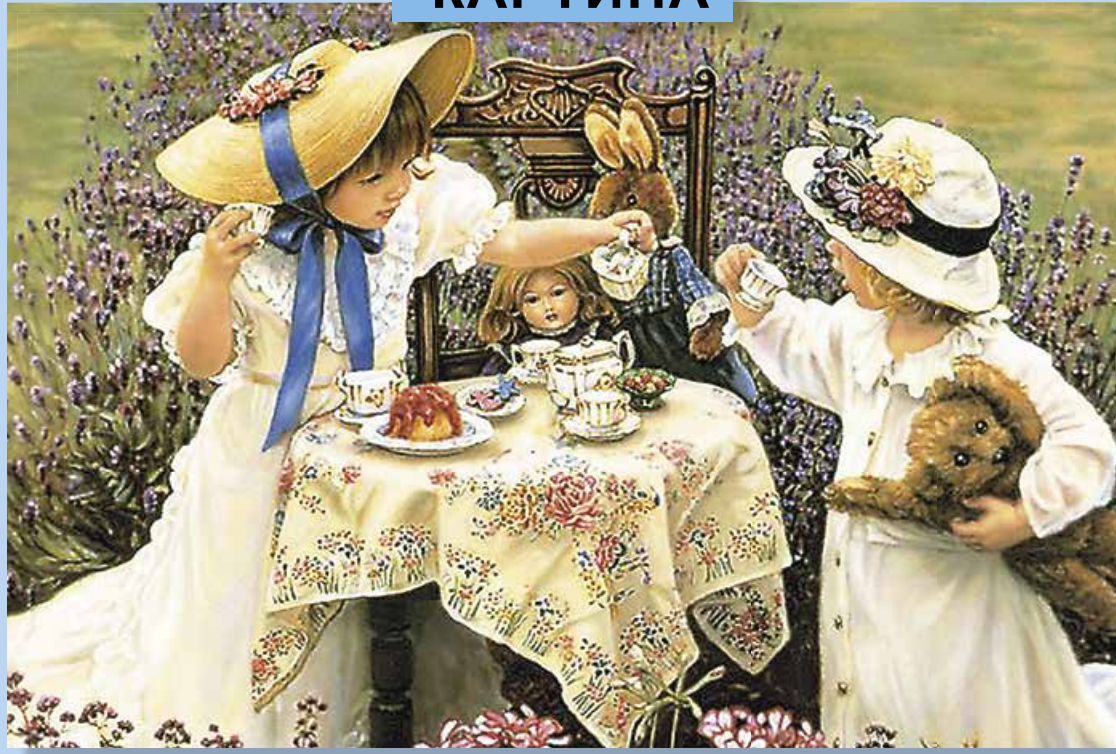

БАЛЕТ

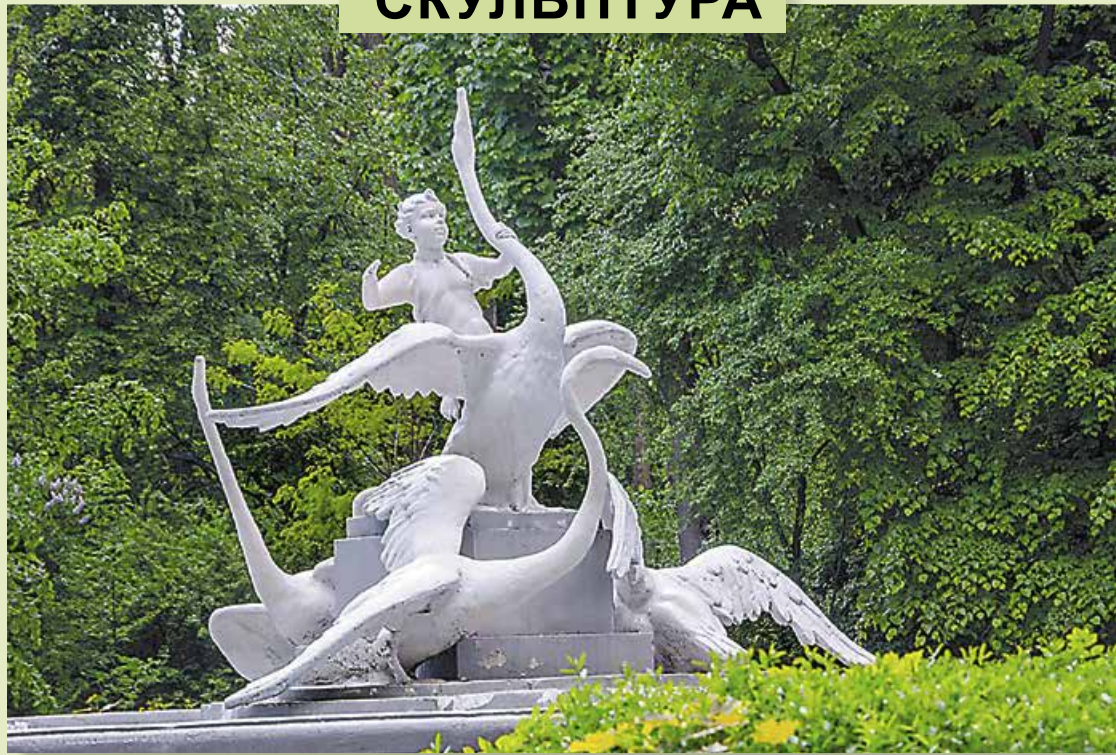
КАРТИНА

МУЛЬТФІЛЬМ

СКУЛЬПТУРА

ЛЯЛКОВИЙ ТЕАТР

